

CARTULARI DE LA CATALUNYA COMTAL

PORTAVEU DE L'INSTITUT D'ESTUDIS
HISTÒRICS MEDIEVALS DE CATALUNYA

Especial
Monogràfic

EL CAMÍ de Santiago a peu

Barcelona
desembre 2004
número 11

AQUESTA PUBLICACIÓ ES DISTRIBUEIX A TOTS ELS CENTRES OFICIALS I CULTURALS DEL NOSTRE PAÍS I A L'ESTRANGER

RELACIÓ DELS CASALS CATALANS QUE REBEN EL CARTULARI DE L'INSTITUT

DINS L'ESTAT ESPANYOL:

Llar Catalana de La Coruña
A Coruña
Federació Internacional d'Entitats Citanes (FIEC)
Barcelona
Centre Català de Córdoba
Córdoba
Casal de Catalunya a Guipuskoa
Donostia
Cercle Català d'Araba
Gasteiz
Casa Catalana de Las Palmas
Las Palmas de Gran Canaria
Cercle Català de Madrid
Madrid
Casal Català de Menorca
Maó
Casa Catalana de Mallorca
Palma de Mallorca
Casal Català de Navarra
Pamplona
Casa de Catalunya de Sevilla
Sevilla
Casa Catalana de Saragozza
Zaragoza
Alemanya
Associació Catalana d'Essen
Essen - Borbeck
Casal Català d'Hannover, e.V.
Hidesheim
Centre Cultural Català de Colònia, e.V.
Köln
Deutscher Katalanistenverband
Münster in Westfalen
Andorra
Centre de la Cultura Catalana del Principat d'Andorra
Andorra la Vella
Argentina
Casal Català de Bahía Blanca
Bahía Blanca
Associació Catalana de Socors Mutus "Montepio de Montserrat"
Buenos Aires
Associació Civil Grup d'Empresaris Catalans de l'Argentina (GREC)
Buenos Aires
Casal de Catalunya de Buenos Aires
Buenos Aires
Les Quatre Barres
Buenos Aires
Casal Català de Córdoba
Córdoba
Casal dels Països Catalans de La Plata
La Plata
Agrupació Cultural Catalana de Mendoza
Mendoza
Centre Català de Mendoza
Mendoza
Mutual Catalana Germanor
Mendoza
Casal de Catalunya de Paraná
Paraná, Entre Rios
Agrupació Catalana de Pergamino
Pergamino
Centre Català de Rosario
Rosario
Casa Catalana de Bariloche
San Carlos de Bariloche
Centre Català de Venado Tuerto
Venado Tuerto, Santa Fe
Austria
Casal Català de Viena
Viena
Casal Català of New South Wales
Bexley, New South Wales
Austràlia
Radiodifusió Catalana
East Brighton, Victoria
Casal Català de Victoria
Melbourne, Victoria
Brasil
Catalònia - Grup de Catalans de Sao Paulo
São Paulo - SP

Instituto Brasileiro de Filosofia e Ciência
Raimundo Lúlio (Ramon Llull)
São Paulo - SP
Bèlgica
Casal Català de Brussel·les
Bruxelles
Centre Josep Carner - Amics de la Cultura
Catalana
Bruxelles
Canadà
Casal Cultural Muntaner
Montmagny, Quebec
Casal dels Països Catalans de Toronto
Toronto, Ontario
Casal Català de Vancouver
Vancouver, BC
Colòmbia
Casal Català d'Antiòquia
Envigado
Estats Units
Casal del Catalan d'Utah
Salt Lake City, Utah
Americam Institute for Catalan Studies
Spring, TX
França
Aire Nou de Bao
Bao
Cercle Català de Marsella
Marseille
Casal Català de Grenoble
Casal de Catalunya de París
París
Centre Cultural Català de Perpinyà
Perpinyà
Amical dels Catalans d'Alsàcia
Strasbourg
Casal Català de Tolosa de Llenguadoc
Toulouse
Guatemala
Casal Català de Guatemala
Guatemala CA
Guinea Equatorial
Casal Català de Guinea Equatorial
Bata
Honduras
Associació Catalana d'Hondures
San Pedro de Sula
Irlanda
Irish Catalan Society
Dublin
Colòmbia
Camunitat Catalana de Colòmbia
Santa Fe de Bogotá, DC
Costa Rica
Casal Català de Costa Rica
San José
Cuba
Societat de Beneficència de Naturals de Catalunya
La Habana
Dinamarca
Casal Català de Copenhaguen
Copenhaguen
El Salvador
Casal Català de El Salvador
San Salvador
Equador
Casal Català de Guayaquil
Guayaquil
Associació Catalana Ecuatoriana de Negocios (ACEN)
Quito
Casal Català de Quito
Quito
Estats Units
Fundació Paulí Bellet
Bethesda, MD
Casal dels Catalans de Califòrnia
El Segundo, CA
North American Catalan Society, Inc
Nashville TN
Casal Català del Nord de Califòrnia
Oakland, CA

Itàlia
Associació Catalana a Roma
Roma
Japó
Centre Català de Kansai
Osaka
Luxemburg
Centre Català de Luxemburg
Luxembourg
Mèxic
Centre Català de Guadalajara
Guadalajara, Jalisco
Casal Català de la Península del Yucatán, A.C.
Mérida, YU
Club de Empresaris Catalanes en Mèxic
Mèxic D.F.
Orfeó Català de Mèxic, A.C.
Mèxic D.F.
Casal Català de Puebla, A.C.
Puebla
Casal Virolai, A.C.
Querétaro, QRT
Paraguai
Centre Català d'Asunción
Asunción
Països Baixos
Casal Català dels Països Baixos
Oousterhout NB
Perú
Casal Catalunya del Peú
Lima
Puerto Rico
Casal Català de Puerto Rico
San Juan de Puerto Rico
Regne Unit
Agrupació Nacionalista Catalana de la Gran Bretanya
Bournemouth
Centre Català d'Escòcia
Regne Unit
República Dominicana
Casal Català de Santo Domingo
Santo Domingo
Suïssa
Casa Nostra de Basilea
Birsfelden
Cercle Català de Winterthur-Schaffhausen
Brütten
Amics Catalans de Berna
Köniz
Centre Català de Lausane
Lausanne
Casa Nostra de Suïssa
Wallisellen
Casa Nostra Baden - Wettingen / Grup Montseny
Wettingen
Casa Nostra de Zürich
Zürich
Uruguai
Associació d'Empresaris d'Ascendència
Catalana a l'Uruguai (ASEACU)
Montevideo
Casal Català de Montevideo
Montevideo
Veneçuela
Centre Català de Caracas
Caracas
Associació Nova Catalunya de Joan Orpí
Puerto de la Cruz, Anzoátegui
Xile
Agrupació d'Empresaris d'Ascendència Catalana (AEAC)
Santiago de Xile
Centre Català de Santiago de Xile
Santiago de Xile
Federació d'Entitats Empresariales d'Ascendència Catalana d'America
Santiago de Xile
Centre Català Viña del Mar
Viña del Mar
Xina
Catalan Association of China
Hon Kong

CARTULARI

Edita:
l'Institut d'Estudis Històrics
Medievals de Catalunya

Direcció:
Jaume Bertomeu

Sots-Director:
Ramon Plana

Cap de Redacció:
Lluís Goberna

**Coordinació i
Disseny:**
Lluïsa Goberna

Webmaster:
Lluís Teruel

Consell de Redacció

Col·laboradors:

Gerau Cabrera
Elvira Cuadrado
M^a. Isabell Gallèn
Joan Panadès
Joana Tarín

Corrector:

Joan Anton Font

Redacció i Administració:

Av. Paral·lel, 98, esc.B entre.2a.
08015 BARCELONA
Tels. 93 442 78 88
Fax 93 441 97 01

E-mail:

estament@tiscali.es
www.cartulari.es.vg

Capçalera:

Copy-Art-Institut.

Impressió:

GAM Serveis Reprogràfics.

Dipòsit Legal:

Els articles signats són de la sola responsabilitat de

Editorial

Benvolguts amics.

Tornem a contactar amb vosaltres en aquesta onzena edició del Cartulari, amb el recull dels actes celebrats en els darrers sis mesos.

Quant al contingut del present Cartulari, és força divers, sempre dins del nostre intent de diversificar-nos en els diferents vessants culturals del nostre país.

Entre altres temes trobareu en aquestes pàgines un reportatge sobre el Sopar al "Gallery Hotel" on vàrem celebrar l'Aniversari i presentació del CARTULARI número 10.

*També i juntament amb la **Biblioteca Pública Arús** hem continuat oferint un cicle de conferències que vam començar ja fa un parell d'anys i que segueixen sent tot un èxit d'assistència.*

D'altra banda, teniu un ampli i detallat reportatge sobre "El Camí de Santiago" que espero que sigui del vostre interès.

També hi trobareu diferents reportatges sobre Mercats Medievals, Morella, Els Càtars i L'Oratòria. Com podeu veure, un ampli ventall de seguitius temes.

Aquest any que s'acaba no podem pas dir que ha estat un bon any. Han passat moltes desgràcies, unes naturals i les pitjors, provocades pels homes. Tenim la ferma esperança que els humans rectifiquem en bé de tots i que aquest proper any que entra el puguem viure amb mes serenor.

En nom de tot l'equip de Redacció del Cartulari, us desitjo unes Bones Festes Nadalenques i un Bon Any Nou ple de Salut, Pau i Bons Auguris.

Jaume Bertomeu i Julià

INSTITUT D'ESTUDIS HISTÒRICS MEDIEVALS DE CATALUNYA

Aquest CARTULARI és el portaveu de l'Institut, de publicació semestral. És una entitat convenientment legalitzada i domiciliada al Cap i Casal de Catalunya, i que té per finalitat aplegar als afecionats a la història medieval de Catalunya i altres activitats del nostre País.

CARTULARI

DE LA CATALUNYA COMTAL PORTAVEU DE L'INSTITUT D'ESTUDIS HISTÒRICS MEDIEVALS DE CATALUNYA NÚMERO 11

Mercats Medievals.....8

De Mercats Medievals i Festes semblants a Catalunya i altres indrets, hi ha un bon ressò.

Morella, esplendor d'un passat..10

Morella és com traspassar les fronteres del temps i traslladar-se a l'Edat Mitjana. És impressionant el turó de 1.072 m. d'alçada, majestuosament coronat per un castell fortificat i un poble franquejat per imponents muralles de 1.540 m.

A la recerca dels Càtars.....14

Amb l'esperit d'investigació que ens caracteritza, un grup d'amics, tots membres de L'Institut d'Estudis Històrics Medievals de Catalunya, marxem vers les terres de Occitània amb l'objectiu de saber i acostar-nos una mica més als càtars.

Portada	1
Catedral de Santiago de Compostel·la.	
Casals Catalans	2
Relació dels Casals d'arreu del món.	
Editorial	3
Redacció i administració.	
Informa	5
Les nostres activitats.	
Sopar Aniversari Cartulari 10	6
Article d'Opinió,	
Innocència Assassinada.....	13
Notícies	36
Racó Poètic	38

Foto portada de:
Carmina Claramunt

El Camí de Santiago a peu Diari de dos pelegrins.....20

Aquest any, com tots sabem, és l'Any del Jubileu o Any Sant Compostel·là i, per tant, és molt més abundant el nombre de pelegrins que fan Camí. Per a moltes persones és important el ritual de passar per la Porta del Perdó...

L'Oratòria.....32

En el Cartulari nº 10 definíem el que s'anomena Edat Mitjana i mencionarem breument alguns fets de la noblesa i la cavalleria, així com dels trobadors i els joglars. Intentarem en aquest article comentar quelcom de l'oratòria.

Informa n f o r m a

18 de juny 2004

Sopar al restaurant "Gallery Hotel" de Barcelona i presentació del **CARTULARI** número 10.

9 de novembre 2004

Conferència del Senyor En **Agustí Rodes i Català**, (escriptor) a la **Biblioteca Pública Arús** de Barcelona, amb el títol "**EL QUE NO S'HA DIT DELS CÀTARS. ELS ORÍGENS**".

16 de novembre 2004

Conferència del Senyor En **Agustí Rodes i Català**, a la **Biblioteca Pública Arús** de Barcelona, amb el títol "**EL QUE NO S'HA DIT DELS CÀTARS. EL QUE HA QUEDAT**".

18 de novembre 2004

Conferència del Senyor En **Angel Gordon**, (Professor de control mental i vicepresident de l'**Associació Hispano Egípcia**) a la **Biblioteca Pública Arús** de Barcelona, amb el títol "**LOS ESTADOS ALTERADOS DE CONCIENCIA, (FACULTADES EXTRASENSORIALES)**".

2 de desembre 2004

Conferència del Senyor En **Bartolomé Bioque**, (escriptor i periodista) a la **Biblioteca Pública Arús** de Barcelona, amb el títol "**LOS SECRETOS DE LA ORDEN DEL TEMPLE**".

25 anys de l'Estament i de l'Institut

El proper any l'**Estament i l'Institut** compleixen els **25 anys** de la seva constitució. Estem preparant una sèrie d'actes per celebrar-lo, dels quals us anirem informant.

El dia **23 d'abril del 2005 (Sant Jordi)**, celebrarem d'una manera especial la **Solemne Investidura de Cavallers i Madones a Santa Maria del Mar** i posterior sopar i Ball de Gala a l'Hotel "**Condes de Barcelona**".

Ens agradaria que tots el membres hi fossin presents.

**INSTITUT DE TÈCNIQUES DE LA
COMUNICACIÓ ORAL**

JOAN PANADÈS

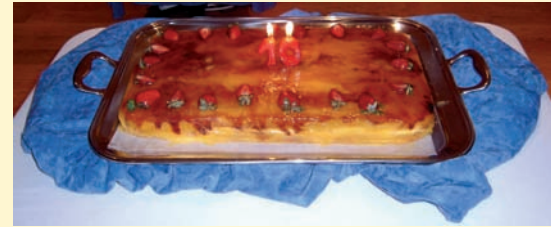
Professor d'oratòria

**Cursos, Seminaris i Classes Particulars de:
EXPRESSIÓ ORAL, VEU, TÈCNIQUES DE REUNIONS I PRESENTA-**

**Balmes, 74 - pral. 2a.
08007 BARCELONA - Tel. - Fax 93 488 16 48**

SOPAR ANIVERSARI CARTULARI 10

En un esplèndid saló del Gallery Hotel, amb vistes a la terrassa, vàrem celebrar el passat 18 de juny l'aniversari del 10 CARTULARI. Vàrem poder gaudir d'un magnífic audiovisual amb un recull del contingut de tots els Cartularis, del número 1 al 10, realitzat per l'amic webmaster de l'Institut en Lluís Teruel, que com sempre ens va sorprendre per l'originalitat del muntatge i del seu saber fer.

El sopar, excel·lent, va tenir el seu punt àlgid, quan es van tancar els llums i es van encendre les espelmes de les taules i un gran i exquisit pastís va aparèixer recordant el 10 CARTULARI, acompanyat de música medieval i presentat per una parella

d'artistes vestits de nobles d'època, que després de llegir un edicte per fer la presentació, ens van animar a tots passant taula per taula i explicant-nos que havien vingut d'un passat llunyà.

Després d'un entretingut col·loqui amb ells, ens van convidar, per fer el fi de festa, a sortir amb ells a ballar balls d'època. S'hi van apuntar nombroses parelles i ens van ensenyar, com a bons mestres, diferents balls medievals. Va ser tot un espectacle tan pels que miraven com els que ballaven, que s'ho van passar d'allò més bè i divertit.

CARTULARI DE LA CATALUNYA COMTAL
 PORTAVEU DE L'INSTITUT D'ESTUDIS HISTÒRICS MEDIEVALS DE CATALUNYA

BARCELONA
 ANY 1. NÚM 0
 PRIMAVERA 1987

L'INSTITUT D'ESTUDIS HISTÒRICS MEDIEVALS DE CATALUNYA

UN CARTULARI DE COMUNICACIÓ

El cartulari de comunicació és un recull de comunicacions que es fan a través de la revista de l'Institut d'Estudis Històrics Medievals de Catalunya. El cartulari és un mitjà de comunicació que permet als membres de l'Institut d'Estudis Històrics Medievals de Catalunya expressar les seues opinions i compartir les seues experiències.

El cartulari de comunicació és un recull de comunicacions que es fan a través de la revista de l'Institut d'Estudis Històrics Medievals de Catalunya. El cartulari és un mitjà de comunicació que permet als membres de l'Institut d'Estudis Històrics Medievals de Catalunya expressar les seues opinions i compartir les seues experiències.

Després de l'espectacle es va repartir el CARTULARI número 10, que en aquesta ocasió el vam presentar amb més pàgines i la coberta laminada. La veritat és que n'estem satisfets tan per la presentació com pel contingut. Junt amb l'exemplar número 10 es va entregar també a tots els assistents una còpia del CARTULARI número 0, el primer CARTULARI, que l'Institut va editar l'any 1987. La diferència és ben notable.

Durant el sopar, vam tenir també la intervenció del Professor En Joan Padès, que en un acte així no va poder estar-se de dir unes paraules sobre la tasca i celebració del 10 CARTULARI.

Posteriorment, es va fer l'entretingut sorteig de regals, animat pel nostre amic i membre de l'Institut, En Àngel Gordon, que amb els seus dots d'improvisació i posant-li imaginació al tema ens va animar força el sorteig.

Un grup d'amics de l'Institut van sorprendre a la Coordinadora Na Lluïsa Goberna amb un preciós i original ram de 10 roses, en commemoració dels 10 Cartularis.

Va ser una nit força emocionant i festiva, que van gaudir els amics i membres simpatitzants de l'Institut.

Va tancar l'acte el president de l'Institut En Jaume Bertomeu, que va ressaltar que el CARTULARI ha estat possible al llarg d'aquests 5 anys

per l'ajut econòmic i participatiu d'un grup divers de membres de l'Institut, en les diferents etapes d'edició del CARTULARI. ☐

Mercès a tots els que van compartir amb nosaltres una nit tan emblemàtica per a la nostra Associació.

DE MERCATS MEDIEVALS I FESTES SEMBLANTS A CATALUNYA I ALTRES INDRETS, HI HA UN BON RESSÒ. AQUÍ PODEU VEURE UN PETIT RECALL.

GUIMERÀ, enfilada sobre el riu Corb, va celebrar el seu mercat medieval els dies 7 i 8 d'agost, amb artesans, joglars i malabaristes. Aquest mercat, catalogat com a bé cultural d'interès nacional, és un magnífic escenari per recórrer el nucli antic de la població fins a la torre de vigilància del segle XI. Un cap de setmana per endinsar-se vuit segles endarrere i recordar els temps del rei Jaume II.

Molt curiosa la Fira de la Perdiu a **VILANOVA DE MEIÀ** (La Noguera), que recorda els temps en que el rei Pere III el Cerimoniós va concedir a la vila el privilegi de constituir una fira agrària per Sant Martí i on els caçadors de perdius baixaven les seves captures per vendre-les al Mercat Medieval.

Festes de Ripoll

També **ELX**, del 22 d'octubre a l'1 de novembre, va celebrar el IX Festival Medieval, omplint els carrers del casc antic en un animat Mercat d'època. I dintre dels diferents actes no ens podem oblidar del Misteri d'Elx, un autèntic testimoni de teatre medieval, declarat per la Unesco Patrimoni de la Humanitat.

RIPOLL no podia ser menys i cada 11 d'agost el centre de la ciutat es transforma en una atrafegada vila medieval, per commemorar la mort de Guifré el Pilós, l'històric fundador de la dinastia nacional catalana l'any 897. Es poden veure parades d'artesanía, gastronòmiques, d'heràldica, d'orfebreria i l'animació de bufons i trobadors, junt amb altres activitats medievals.

Per altre part, a la Festa Major d'**ANDORRA LA VELLA**, la prestigiosa caça dels ocells rapinyaires, deixà sorprès a aquells que s'apropaven a visitar el Mercat Medieval. Les aus ensinistrades no son agressives com van poder comprovar molts nens que les van tenir als punys. La falconeria era una forma habitual de caça durant l'Edat Mitjana. En

aquesta època es va convertir en un símbol dels reis i els falconers eren requerits a la cort per mostrar la noblesa dels seus ocells. Cada classe social tenia assignada una au de rapinya, aquell que en tenia més era el més poderós. La Fira Medieval d'Andorra es va celebrar com cada any amb una barreja d'artistes, música i molt de públic.

Festes Medievals d'Andorra

MERCATS MEDIEVALS

Per Lluís Goberna

Misteri d'Elx

Les autoritats de la **SEU D'URGELL** no van voler quedar al marge de les festes i van obrir el tradicional Mercat Medieval disfressats d'època, passejant pel carrer dels Canonges i acompanyats entre d'altres pel Grup dels Diables de L'Alt Urgell.

Setmana Medieval de Montblanc

L'emblemàtica vila de **MONTBLANC** durant la setmana del 23 d'abril, celebra cada any la Setmana Medieval, per recordar la llegenda que diu que Sant Jordi va matar al Drac a les portes de Montblanc. Aquest record medieval inclou parades amb productes artesans, àpats a l'estil de l'Edat Mitjana, cavallers, joglars, etc. Tot això fa que aquesta població que encara conserva molts vestigis medievals, ens transporti durant uns dies, com per obra de màgia, a una època passada.

El pont romànic de **BESALÚ** sobre el riu Fluvià és des de fa temps un símbol emblemàtic de la Catalunya Medieval. Durant un cap de setmana la vila celebra les festes de la trobada "**Besalú Medieval**". Les representacions medievals, les mostres d'oficis antics i també el mercat de productes artesans constitueixen un magnífic pretext per deambular pels seus típics carrers i per visitar l'antiga església romànica del Monestir de Sant Pere.

I no podia faltar a la festa de **PLATJA D'ARO** el seu Mercat Medieval amb mostres d'oficis, tallers d'artesans, disfresses d'època i parades. Com també **LLORET DE MAR**, a les festes de Sant Romà, al novembre, en la seva 10a Fira Medieval es

van presentar diferents productes de cuina inspirats en l'època per recuperar antics sabors ancestrals. I així un llarg etcètera que demostra el gran interès d'avui en dia per la gastronomia, cultura i art medieval. ☐

(Recopilació i extractes de diverses fonts que parlen de la història del nostre país)

Pont romànic de Besalú

FINQUES CLARAMUNT

Administra, lloga, ven.
Gestió i inversió immobiliària.
20 anys al vostre servei.

C/. Prats de Molló, 10
Telf. 93 201 85 16 Fax 93 200 90 09
08021 - BARCELONA

Morella

esplendor d'un passat

Morella és com traspassar les fronteres del temps i traslladar-se a l'Edat Mitjana.

És impressionant el turó de 1.072 m. d'alçada, majestuosament coronat per un castell fortificat i un poble franquejat per imponents muralles de 1.540 m. La situació geogràfica d'aquesta vila és clau pel fet de trobar-se a la cruïlla de les comunitats Catalana, Aragonesa i Valenciana, sent la capital de la Comarca dels Ports (Castelló).

El terme municipal té aproximadament 2.700 habitants

Per Maribel Gallèn

Història

La conquesta cristiana definitiva la realitza Blasc d'Alagó l'any 1.232, per voluntat del rei Jaume I el Conqueridor i va convertir Morella en Vila Reial. Això va esdevenir el 7 de gener d'aquell any, dia de Sant Julià, que per aquest motiu és patró de la vila. Morí Blasc d'Alagó l'any 1.250, data en què Morella i les seves terres van passar a la Corona d'Aragó.

Alguns vestigis arqueològics indiquen que aquest turó, ja va servir d'assentament a pobles de diverses cultures. La presència de restes neolítiques, de l'Edat del Bronze, de les cultures dels ibers i dels romans -quan era coneguda com "*Castra Aelia*"-, passant per l'època de dominació musulmana que va constituir una ciutat fortificada de certa rellevància, i que fou escenari d'una victòria del Cid, l'any 1.084.

Gral. Ramon Cabrera

Guillem Belibaste creient càtar que va arribar a la dignitat de perfecte, era fill de Cuberes, de terres del vescomtat de Narbona, fou un dels Bons Homes que fugin de la inquisició a Occitània, es refugia a Morella a finals de segle XII. Passant desapercbut, fa de cisteller i també té cura de les petites comunitats d'aquesta vila i de les que hi havia a Sant Mateu, un poble a sota de Morella. El detenen a Tírvia, perquè Arnau Sicre, el traïdor, el ven a la inquisició, i el porten empresonat a Carcassona a finals d'agost de 1.321, i mes tard fou cremat en terres de Narbona. Arnau Sicre va rebre el premi per la traïció, li van tornar tots els béns confiscats a la seva família.

Com a fortalesa mantinguda al llarg dels segles, Morella pren part en nombrosos fets d'armes, com ara les guerres de la Unió i en les Germanies. Durant la guerra de Successió fou partidària del duc d'Anjou, el futur rei Felip V.

El gener de l'any 1.838 fou ocupada per les tropes carlistes del general **Ramon Cabrera** i designada capital de la comandància militar carlista de València, Aragó i el Mestrat, per la qual cosa van concedir-li el títol de Comte de Morella. Posteriorment, seria reconquistada pel general lliberal Espartero l'any 1.839. L'any 1.876, el rei Alfons XII li atorga el títol de "**Ciutat**".

El Castell

S'alça a dalt d'un turó rodejat per la vila. El castell com les muralles, són monuments històrics-artístics que pertanyen al tresor artístic nacional.

El penyal rocós que li serveix de base, és per si mateix una fortalesa natural. Les primeres construccions són de l'època romana, sobre les quals els gots i els àrabs foren aixecant les fortaleses. El castell està constituït per dos cossos rocósos superposats, flanquejats per una forta muralla, interrompuda per torrasses medievals. Les muralles que són baluard defensiu que intenta evitar l'escalada dels atacants i afavoreix la protecció constant dels defensors, poden arribar a tenir fins a 3 ó 4 m. d'amplada.

En el **segle XV** es fan reformes a les parts més deteriorades i s'habiliten les presons on mantenien captius a personatges com la comtessa d'Urgell i el príncep de Viana.

En el lloc més alt del castell es troba la torre de l'homenatge i el pati d'armes. Amb el pas dels segles es convertiria en la seu del govern del general Cabrera, anomenat pels lliberals el "**Tigre del Mes-trat**".

Durant la guerra de la Independència es diu que la morellana Josepa Bosch, fou penjada just en un petit mirador amb porta ogival, des d'aleshores és anomenada la torre de "**La Pardala**".

Art a Morella

L'any **1.265** comença la construcció de **Santa Maria la Major**, bonica església gòtica valenciana. L'església fou finalitzada l'any 1.317, té tres naus; destaquen les decoracions esculturals de les portades i el retaule major xorigresc.

El Papa Lluna hi celebra missa pontifical, abans de retirar-se a Penyíscola, davant el rei Ferran I d'Aragó, pronunciant el sermó Sant Vicenç Ferrer, qui seguint la tradició popular realitza diversos miracles en aquesta vila.

Santa Maria la Major

La Casa Consistorial fou construïda l'any 1.602.

A prop de la ciutat es troben, una sèrie d'abriscs rocosos, pintures prehistòriques de l'esmentada escola llewantina.

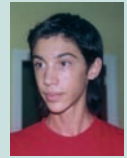
Avui en dia la ciutat segueix conservant l'aspecte medieval, en els seus carrers empinats i escalonats s'aprecien pintoresques façanes de balcons de fusta en voladís. És una vila tranquil·la, amb carrerons, racons i edificis que ens transporten al passat.

No deixeu de visitar el museu municipal on descobrireu les restes de dinosaures trobats a la comarca.

Des de la fortalesa es gaudeix d'una magnífica vista de la ciutat i els seus redossos, que en qualsevol cas no os podeu perdre. ☐

Innocència Assassinada!

La desesperació i la tristesa s'han estès per tot el món després de l'atemptat a l'escola de Beslan. No us n'informaré més, perquè sé que no puc donar-vos més informació de la que us he donat, però sí pretenc fer-vos reflexionar, que pensem sobre el món i sobre tot el que hi està passant avui dia.

Tothom té dret a reivindicar els seus drets, a lluitar per canviar les coses, però ningú té dret sobre les vides dels altres. Ningú pot decidir quan has de viure, o com i perquè has de morir, ni tan sols el president dels EUA, encara que cregui que ho pot fer.

El món se'm va caure a sobre quan vaig sentir la notícia. Primer deien que només eren 350 persones, però en resultaren ser moltíssimes més; 1.200 persones, de les quals un 70% eren nens, estaven atrapades en una escola per un grup terrorista, els quals, si les negociacions no els sortien bé, els castigarien sense aigua.

Lluitar per allò que un creu, és una gran proesa, però aquesta es pot convertir en assassinat, quan jugues amb les vides de tanta gent innocent, la qual no té res a veure amb el que tu vols aconseguir. Qui fa això perd els valors humans, deixa de ser persona per ser un ésser inhumà, capaç de matar criatures indefenses, robant-los la vida i tots els anys que tenen per davant. Aquesta gent està engegada, i dir que són uns egoïstes seria massa poc. Els nens són la innocència, l'únic ésser pur, com un full en blanc, que espera ser escrit i tenir la sort de trobar un bon escriptor. Els únics que pensen que en el món tot és bo. No hi ha dolor, excepte quan es cauen de la bicicleta o mentre juguen a futbol, tot i que, si som realistes, hi ha nens que estan marcats per la pobresa i han d'aprendre a conviure, o a no viure, amb ella. I ara molts són morts, i els que no ho estan hauran de conviure amb aquest record fosc i traumàtic, que els ha marcat la infància i la vida, que els ha fet baixar del món fantàstic i ple d'il·lusions en el que vivien, per anar a un món de bombes enganxades al sostre del gimnàs, trets a la nit si plores en excés, veure morir companys, no menjar, no poder veure aigua, i patir una gran tensió...

El que més em va afectar de tot això és que els terroristes decidissin fer-ho en una escola, on potser hi podrien haver anat els seus fills, els d'algun conegut o d'un familiar. Nens indefensos, que l'únic que volien era anar a l'escola per aprendre, i ara una part d'ells estan morts, i potser una altra, tot i que no físicament, també ho estan. Voldran tornar a anar a l'escola després d'això? Estaran tranquil·les les seves mares? No.

Famílies destrossades, nens petits morts, professors ferits...

Dolor, dolor, i res més que dolor.

Avui en dia vivim en un món dolorós, un món que cada dia ens demostra que som més cruels. Aquests fets m'alerten. Potser un dia ens podria passar a nosaltres i aquests fets que els veiem amb distància, llunyans i remots els podríem viure en primera persona.

De fet, això demostra que els humans som una de les poques espècies que es maten entre ells, i que, segurament, som l'única que és tan cruel amb els membres de la seva mateixa espècie, i per no parlar de la diferència de races o colors. Espero no ser l'únic a qui aquest fet ha commocionat i alarmat... Nens gairebé despulats que sortien plorant d'una escola, nadons que sortien en braços de dones després d'estar retinguts en aquella escola durant 24 hores sense les seves mares, dones plorant al costat del cadàver del seu fill de 9 anys, gent que va d'hospital en hospital amb l'esperança de trobar aquell familiar o conegut de qui no sap res des que va anar a l'escola, pares que salven els seus fills que aconsegueixen escapar, ferits que són traslladats, i sobretot, desolació, tristesa i dolor.

Tothom sap que és dur perdre un fill, però es molt més dur que et sigui arrancat, que sigui assassinat mentre tu no pots fer res per salvar-lo.

Els fets parlen per si sols, més aviat criden. Vivim en un món on sempre hi ha hagut crueltat, i dubto que mai la puguem fer desaparèixer, tot al contrari, cada cop n'hi ha més.

Aquell dia la innocència de molts nens i nenes va ser assassinada, i la vida els va ser presa. Espero que mai se'ls oblidí, com mai s'ha d'oblidar tota la gent innocent que ha estat assassinada tant en mans de terroristes com en mans de polítics.

Sempre els recordarem, sempre recordarem l'11-S, l'11-M, la guerra d'Iraq, les guerres mundials, la guerra de Bòsnia, a Miguel Ángel Blanco, l'atemptat d'Hipercor... i així una interminable llista a la que avui s'hi pot afegir el segrest de l'escola de Beslan.

A LA RECERCA

DELS CÀTARS

Per Elvira Cuadrado

Amb l'esperit d'investigació que ens caracteritza, un grup d'amics, tots membres de L'Institut d'Estudis Històrics Medievals de Catalunya, marxem vers les terres d'Occitània amb l'objectiu de saber i acostar-nos una mica més als càtars.

Arribats en aquesta meravellosa terra i, des de la petita vila de Ussat-les-Bains a la riba de l'Ariège, prenem les motxilles i ens calcem les botes de muntanya amb la intenció de cercar les coves on es realitzaven els ritus d'iniciació càtars, que culminaven amb la recepció del "**consolament**".

El creient càtar era iniciat pels tres segells de la veritat, la castedat i la humilitat.

La cerimònia es preparava amb molta antelació, ja que l'aspirant havia de dur una vida ascètica durant tres dies, per fer després un dejuni de quaranta dies abans de la data d'entrada a l'Orde i esdevenir "**perfecte**". Aquest procés iniciàtic tenia lloc a les coves.

Les iniciacions es feien en dues fases: El postulant meditava dins d'una cova, prenent consciència dels elements terra i aigua. I després, dalt del cim de la muntanya, rebia consciència del simbolisme dels elements aire i foc.

sa trencada, un tall amb cinc gotes de sang, la llança, per l'extrem de la qual corre la sang, i un sol resplendent. Encara es poden veure els colors blanc, vermell i negre, que ens evocuen la figuració del Graal.

Malauradament ens trobem que el sarcòfag on l'iniciat s'introduïa per tal de connectar amb l'element terra havia desaparegut, però sí que ens trobem, abans d'arribar a la cova, en un giravolt del camí, una pintura antropomorfa que evoca un ésser de llum.

De Montreal-de-Sos, prenem el camí vers Orniolac, cercant la cova de Betlem. A mida que anem ascendint per la muntanya anem trobant les restes de la fortificació de la cova de Betlem, una de les més fasci-

LA INICIACIÓ A LES COVES:

MONTREAL-DE-SOS, BETLEM I LES COVES DE LES LOMBRIVES.

Baixant pel sòcol rocós del castell de Montreal, un dels més antics de la regió, construït a l'època romana, destruït pels àrabs i reconstruït l'any 1000 sota la protecció del rei d'Aragó, en una de les parets de l'entrada i trobem representat un fresc, on podem veure creus, una espa-

Fresc a la paret a

Montreal-de-Sos

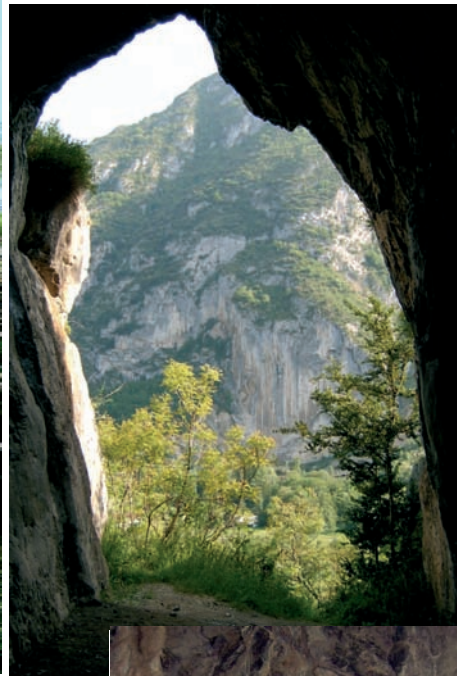

nants, ja que va ésser el cor de la iniciació càtara, la matriu on els iniciats adquirien el "**consolamentum**" i esdevenien perfectes.

GROTA del CAMPANAL

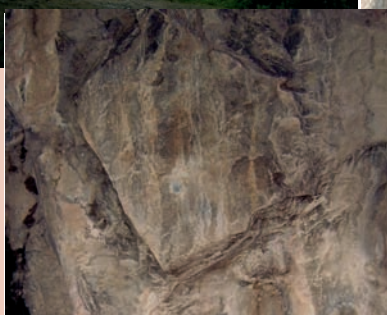

Cova de Betlem

Després de la presa de Montsegur, aquesta cova fou fortificada per servir de refugi als càtars fugitius.

La cova de **Betlem** té forma oblonga i dues entrades. Davant de la primera entrada i com esculpit a la paret de pedra, un gran "pentacle" irregular dins del qual apareix dibuixat un crani humà estès damunt del clatell. A la esquerra un drac aixeca el cap al nivell del rostre, amb la boca oberta i el cos d'una serp. Per damunt del "pentacle", un dofí amb la cua plegada i el cap girat cap a baix sembla que baixa de les altures .

atrapats, varen decidir restar a la cova i trobar dolçament la mor plegats, tot descansant en el somni etern i profund. Les voltes guardaren amb un silenci sepulcral les seves ànimes, acollides per la muntanya com una tendra mare, amb les seves llàgrimes, convertint-les en un blanc ossari, embolcallant les seves restes i teixint un sudar calcari tot esculpint les seves

Un altar format per dues pedres verticals damunt de les quals descansa una pedra horitzontal. El candidat es preparava per afrontar la fase final de la iniciació, el sacrifici de la seva vida, finalitat suprema de la seva llarga preparació per renéixer de nou i elevar el seu esperit.

Fent un cercle, envoltats per la llum del sol i de les espelmes, vàrem llegir tots junts un fragment de l'Evangeli de Sant Joan, per després retornar al " **món** " enfortits i emocionats, com els perfectes, amb la ferma intenció de treballar al servei de la llum.

Desafiant la pluja, ens endinsem a l'univers subterrani de la cova de **Les Lombrives**. Llurs sales rocoses mostren multitud d'estalactites i estalagmites, amb símbols misteriosos.

Cova de Les Lombrives

Al cor de la cova es troba l'anomenada "**Catedral dels càtars**". L'any 1244, després de la caiguda de Montsegur, es refugia a la cova el perfecte càtar Amiel Aicard per salvar el anomenat

"**tesor sagrat dels càtars**". Més tard cap a l'any 1328, tindrà lloc a la cova la mort lenta de 510 càtars i " **faydits** ", perseguits per les tropes inquisitorials sota les ordres de l'inquisidor Jaques Fournier qui decidit a destruir el refugi dels creients els encercla penetrant per la cova. Malgrat que la foscor i l'estreta entrada els protegia, veient-se

Cova de Les Lombrives

restes en un mausoleu triomfant d'estalactites i estalagmites, meravellosament adornat amb canelobres i símbols de vida. Una profunda i sobrecollidora sensació, difícil de descriure, s'apodera de nosaltres dins d'aquesta majestuosa sala.

EL CASTELL DE MONTSEGUR:

Amb força i animats per l'experiència del dia anterior, prenem el camí cap al Castell de Montsegur.

Val a dir que nombroses excavacions han permès afirmar que abans de la construcció de la fortalesa actual hi foren assentats els ibers, celtas, lígurs, grecs, romans, merovingis i visigots. Les actuals ruïnes pertanyen al castell reconstruït per Raymond de Perelha, per exprés desig de la seva mare, una perfecta càtara. Des de la seva reconstrucció dóna alberg als perfectes i creients càtars com Guillaibert de Castres i Esclarmonde de Foix, i esdevingué un centre religiós on s'ensenyen les doctrines càtares.

Inexpugnable i majestuós, donà refugi als fugitius a mesura que les poblacions veïnes foren preses pels croats del Papa, fins que l'any 1243, en què els creuats marxaren vers Montsegur, últim bastió visible de la resistència càtara. Havent sofert deu mesos de setge, la fortalesa es va rendir. No obstant, tres mesos abans de la rendició dos perfectes aconseguiren escapar, emportant-se un carregament d'or i plata que varen dipositar en les coves fortificades d'Ornolac i des d'enllà a un Castell on hi perdem la pista, ja que mai més se n'ha sabut res.

Després de la rendició, els assetjats demanaren una treva, finalitzada la qual més de dotze perfectes i creients foren arrossegats muntanya avall. No volent adjurar de les seves creences, foren cremats en l'anomenat "**pla dels cremats**". Arribant allà, hi trobem una estela que recorda tots els qui moriren cremats i que fou erigida per l'anomenada "**Societat del Record i dels Estudis Càtars**", fundada l'any 1950 per Deodat Roche.

Davant l'estela ens aturem uns minuts amb silenci per honorar la seva memòria i enfilem la pronunciada pujada pel camí de pedra que ens porta al castell.

Passejant per entremig de la majestuositat de les seves pedres, ens sentim posseïts per una estranya i curiosa sensació de pau i benestar, que ens fa molt difícil el retorn, que emprenem amb la certesa que la nostàlgia ens farà tornar un dia no massa llunyà.

RENNES-LE-CHÂTEAU:

No podiem abandonar les terres occitanes sense fer una parada en un dels indrets més significatius de l'ocultisme, on tingueren lloc extraordinaris esdeveniments.

Feia poc més de 100 anys, François Bérenguer Saunière, un senzill capellà nascut a prop del poble de Rennes realitzà, essent el pàrroc de la vila, un estrany descobriment mentre feia obres de restauració de l'església parroquial del segle X, que el va convertir en un home immensament ric.

No ha quedat clar que és exactament el que va trobar. Uns diuen que un tresor, d'altres asseguren que es tracta d'uns antics i estranys pergamins que contenien una informació genealògica que de-

mostrava la supervivència de la dinastia merovingia, junt amb altres revelacions de vital importància que propiciaren el viatge d'en Saunière a París per tal de desxifrar-los. Allà el senzill capellà de poble prengué contacte amb intel·lectuals i eclesiàstics.

Montsegur

Montsegur

Església de Rennes-Le Château

Pilar amb l'imatge de Maria Magdalena

Retornat a Rennes, reprengué la restauració de tota l'església i va descobrir que sota d'un pilar esculpit, visigòtic, de l'Altar Major, sembla ser que es troba una tomba o una cripta. Saunière col·locà el pilar de forma invertida fora de l'església amb una imatge de Maria Magdalena amb visibles signes d'embaràs.

Cal remarcar que en Saunière porta una vida de luxe impròpia d'un capellà de poble, convocant a la petita vila, intel·lectuals i polítics influents de l'època. Sempre amb l'ajut de la seva majordoma Marie, va completar la restauració de la vella església i la va dotar d'unes singulars característiques, plena de misteris i secrets. A l'entrada de l'església es pot llegir la inscripció "**Terribilis est locusa iste**" (aquest lloc és terrible). A l'entrada del temple hi ha una imatge del diable anomenat "**Asmodeo**", qui segons la tradició guarda els tresors i que segons diu la llegenda va ésser sotmès pel rei Salomó quan intentà impedir la construcció del Temple, obligant-lo a traginar aigua, que era l'element pel qual es podia dominar. I endinsant-nos més enllà, innumbrables signes als vitralls i en les imatges, que ens deixen bocabadats i que requeririen per llur anàlisi un llibre sencer.

BÉZIERS:

En una segona expedició ens apropem a la ciutat de Béziers.

Aquesta ciutat va ésser un refugi per als càtars, uns 222 càtars vivien tranquil·lament a la ciutat, ja que el comte de Béziers mai els va perseguir ni expulsar de les seves terres. Això enfurisma els croats que varen exigir a llurs habitants catòlics el lliu-

rament dels heretges o la sortida de la ciutat i deixar intramurs els càtars per tal de facilitar la seva exterminació. Malgrat les facilitats donades, els ciutadans no s'avingueren a les condicions i els croats entren a la ciutat el juliol de l'any 1209, concretament el dia 22, festa de Maria Magdalena. Curiosament va ésser a l'església de La Magdalena on, quaranta anys abans fou assassinat el vescomte Raymond Trencavel.

Església de la Magdalena. Beziers

Impressionant la vila anomenada "**Betania**", els seus jardins i la torre-biblioteca anomenada "**Torre de Magdala**" que en Saunière es va construir (ningú sap amb quins fons). Saunière va morir precipitadament i en circumstàncies estranyes.

El misteri resta encara per desxifrar i nosaltres hem de deixar Rennes-le-Château, amb el seu secret amagat, després de contemplar la meravellosa posta del sol darrera la Torre de Magdala i amb el secret desig de continuar la recerca.

Torre Magdala

Els croats prengueren la ciutat sense dificultat, exterminant tots els seus habitants que no varen poder trobar refugi ni sota la creu, ni davant l'altar de l'església. Els croats demanaren als legats del Papa com distingir els heretges de la resta de ciutadans, la contestació va ésser **"mateu-los a tots, Déu reconeixerà els seus"**. Més de 15.000 persones de totes les edats, sexe i condició varen morir aquell dia. La ciutat quedà completament destruïda. De la primitiva església de La Madeleine, només es conserven les lloses del terra; la resta quedà totalment destruïda. Malgrat això, a l'interior de La Madeleine un sentiment de dolor ens sacseja tot recordant el patiment de les ànimes d'aquells qui oferiren llurs vides per les seves creences.

Muralls de Carcassona

Il·luminositat i el verd brillant del paisatge es confon amb els núvols que semblen protegir les torres.

Beziers

Rosassa església Saint Nazaire. Carcassona

Dins, retrocedim en el temps i ens traslladem al segle XII. A l'interior de l'església de Saint-Nazaire, freqüentada pel vescomte Trencavel, i naturalment pels càtars, trobem uns vitralls de gran interès i bellesa. La rosassa Nord, de tonalitats verdes i violetes, simbolitza la Verge i representa la saviesa, i la rosassa Sud, dominada pel color vermell, representa el Crist gloriós.

Al cor es troben dos vitralls, el de l'esquerra mostra la descendència dels reis de Jesé, el de la dreta representa dins d'un fons de vermells i blaus un arbre immens al peu del qual es troben Adam i Eva, entre els quals s'enrosca una serp. A prop d'Adam es troba l'arca de Noè i a prop d'Eva, l'arca de l'Aliança. A la capçada de l'arbre, Crist a la creu sota un pelicà que té cura dels ous. A l'esquerra de la creu distingim el disc solar i a la dreta el lunar.

Vitrall església Saint Nazaire. Carcassona

CARCASSONA:

Seguint les passes del l'exèrcit dels croats marxem cap a la ciutat emmurallada de Carcassona, perquè aquests, després de saquejar i destruir la ciutat de Béziers durant tres dies, preneren el camí vers aquesta ciutat i li posaren setge el dia 1 d'agost del mateix any 1209. El comte Trencavel resistí amb valentia; veient-se vençut i per evitar més morts, va decidir lliurar-se als croats voluntàriament per tal de negociar la rendició. Malauradament aquests faltaren a la paraula donada, empresonaren el comte, qui morí emmetzinat, i preneren la ciutat.

Abans d'entrar al recinte emmurallat, envoltem la fortalesa i gaudim de la incomparable bellesa de l'indret. La

Els càtars no adoraven la creu, instrument de sofriment, sinó el Crist gloriós qui ha vençut la mort, aquest és el que es representa oferint els fruits de l'arbre de la vida simbolitzat en les branques de l'arbre central amb forma de cor, que dispensa els dons de l'esperit.

A la fi del trajecte sentim que amb les experiències i els coneixements viscuts en el transcurs d'aquest viatge ens hem apropiat una mica més a tots els bons homes i bones dones que visqueren en aquestes terres, dels quals perdura el seu record i que oferiren llurs vides per allò que creien. ☐

BIBLIOGRAFIA:

ANNE BRENON "EL VERITABLE ROSTRE DELS CÀTARS". - MICHAEL BAIGENT, RECHARD LEIGH, HENRY LINCOLN "EL ENIGMA SAGRADO". - LYNN PICKNETT I CLIVE PRINCE " LA REVELACIÓ DE LOS TEMPLARIOS". - LUCIEN JULIEN " LA INCREDIBLE ODISEA DE LOS CÁTAROS". - RENÉ NELLI "LOS CÁTAROS ¿HEREJÍA O DEMOCRACIA?". - COMENTARIS D'ANTONIN GADAL.

LAS VELAS

— DE —

Mariam®

Fabricación de todo tipos de velas y velones, siguiendo el método, artesanal en toda su elaboración. Máxima calidad en todas las materias primas.

Artesanía,
Tradición y
Sabiduría

CERERA MARYAM, S.L. Polígono Industrial Can Castells
CL/ Juan de la Cierva, 8 d, - 08420 - Canovelles - Barcelona
(SPAIN) telf.(☎34) 93 840 02 39 fax.(☎34) 93 840 13 04

EL CAMÍ

de SANTIAGO
a peu

Diari de dos Pelegrins

*"Europa es va fer pelegrinant
a Compostel·la".*

Goethe

Aquest any, com tots sabem, és l'Any del Jubileu o Any Sant Compostel·là i, per tant, és molt més abundant el nombre de pelegrins que fan el Camí. Per a moltes persones és important el ritual de passar per la Porta del Perdó que està sempre tapiada i que només s'obra en començar l'Any Jubilar, que és quan el 25 de juliol, dia de Santiago Apòstol, cau en diumenge. Aquest privilegi el va concedir el Papa Calixt II, l'any 1122

Però en realitat l'autèntic Camí, es fa quan se sent la necessitat que surt de l'interior d'un mateix de fer-lo, sigui Any Jubilar o no. El vaig fer l'any 1997 i he tornat a fer-lo ara, amb el meu company de Camí, perquè era una experiència, que volíem viure.

Intentar explicar tot el Camí seria llarguís-sim per la gran quantitat d'informació històrica, cultural, artística, paisatgística i humana que hem anat trobant; podríem omplir un Cartulari sencer, per tant, intentarem fer un resum d'aquesta valuosa experiència a nivell personal.

Per Lluïsa Goberna

Palau Episcopal . Astorga. (de Gaudí)

Començarem el Camí a la ciutat d'Astorga, a Lleó. A la Catedral ens van donar les credencials i a partir d'aquí fins a Santiago ens vam convertir en pelegrins de peu. Prop de la Catedral es troba el magnífic Palau Episcopal, dissenyat i construït per Gaudí. En temps dels romans la ciutat es deia "**Asturica Augusta**" i va ser un important enclavament astur i centre de comunicacions. Capital de la maragateria, va arribar a tenir a l'Edat Mitjana, fins a 25 hospitals, vinculats al pelegrinatge.

La primera parada que vàrem fer per passar la nit, va ser a uns 10 Km., a **Santa Catalina de Somoza**. Aquí ens vam trobar amb persones d'una gran amabilitat i hospitalitat i vam dormir en un alberg de pelegrins, amb lliteres, serveis i dutxes d'aigua calenta. A quasi tots els refugis municipals de Lleó es paga molt poc per dormir (abans eren gratuïts o donaves la voluntat). El poc que costen és per ajudar al seu manteniment. Estan en general en bones condicions i molts tenen rentadora, assecadora i diferents serveis, fins i tot Internet. Actualment en tot el Camí també hi ha refugis privats, que estan molt bé, alguns són nous, amb molt bones instal·lacions, que tampoc són gens cars (una mica més que els primers) i ajuden quan els municipals estan saturats.

Catedral d'Astorga.

L'endemà a primera hora ens vam posar a caminar fins a **Foncebadon**, a uns 17 Kms. Els primers dies és convenient caminar poc, per no castigar massa els peus i les cames. Val més fer-ho progressivament.

Fer el Camí és una experiència magnífica pel silenci i la solitud que es viu en molts moments de les diferents etapes i d'altra banda per les trobades amb tots els pelegrins que es van saludant i donant ànims al llarg dels trams del Camí. Hi ha un ambient de cordialitat, companyerisme i solidaritat que és molt remarcable. Quan s'està allí el xip canvia, tothom és més persona, més humà, més humil, es resta importància a les coses supèrflues, només es va amb allò imprescindible, que és molt poc. Acostumats en la nostra vida quotidiana a tenir tantes coses, allí ni es necessiten, ni es troben a faltar. **Ets tu, el Camí, la natura, l'art... tota la resta sobra.**

A Rabanal del Camino vam comprar dos bastons, perquè fossin els nostres companys de viatge i ens ajudessin en els moments més durs. Al llarg del carrer principal es troba la "**Casa de las Cuatro Esquinas**," on es va allotjar Felip II, de camí en el seu pelegrinatge a Santiago. També es troba l'església romànica de Santa Maria que va ser dels Templers que tenien la seva seu a Ponferrada. **Segons una antiga crònica, un cavaller bretó anomenat Anseis, de l'exèrcit de Carlemany, es va casar a Rabanal amb la filla del soldà sarraí i es diu que des d'aquest lloc Carlemany i Anseis contemplaven les ciutats d'Astorga i Sahagún.** Molts d'aquests indrets que actualment són pobles petits i molt bonics, van ser molt importants en èpoques passades, quasi tots tenien la seva història vinculada als Cavallers Templers, que donaven protecció als pelegrins. Però no els podem esmentar tots, com he dit abans; només parlarem dels pobles que feien nit per dormir i alguns altres que per la seva importància o història creiem força interessants.

El tram de pujada al Monte Irago, se'ns va fer bastant difícil, amb una pluja i vent força forts, ara bé, amb un paisatge preciós. I parlant d'allò imprescindible, que era poc, encara era molt per a la nostra esquena. La motxilla ens pesava massa. La nostra esquena "**urbanitas**", no estava acostumada al pes. Vam arribar a **Foncebadon** mullats i rebentats, però després de descansar una estona, encara vam tenir força per visitar el poble. Teníem curiositat de veure tot l'entorn per on passàvem, tot el que poguéssim, vencent fins i tot el cansament. En l'Edat Mitjana aquesta petita població va ser molt important. Al segle X es va celebrar un concili a la localitat i al segle XI, un ermità de nom Guacelmo, va fundar un alberg, una església i un hospital per donar acollida als pelegrins. La vila va ser també afavorida amb privilegis que li va atorgar el rei Alfons VI, però posteriorment aquest lloc tan solitari i inhòspit va anar quedant abandonat durant molts anys. En l'actualitat, degut a l'auge del Camí, la població ha tingut un resorgiment important. I val la pena arribar fins aquí pel paisatge tan formidable que s'albira.

Foncebadon

Creu de Ferro

Un dia més i després de caminar 2 Km. de pujada, vàrem arribar a la mítica **Creu de Ferro**, antic altar romà dedicat al Déu Mercuri. En aquest lloc a 1500 metres d'altura es troba una senzilla creu de ferro, montada sobre un pal de fusta, d'uns 5 metres i amb una base tota plena de pedres que al llarg dels anys els pelegrins, en un ritual antiquíssim, han anat deixant, mentre demanaven protecció en la seva caminada. Avui dia es deixa de tot. A part de pedres, vam poder veure postals, samarretes, botes i tota classe d'objectes personals. **És un dels llocs emblemàtics del Camí, potser pel que representa i per la solitud del paisatge.**

Manjarín

En Tomàs

Seguint, però ara de baixada, vàrem arribar al poble abandonat i en ruïnes de **Manjarín**. Aquí ens vam trobar amb el lloc més singular i emblemàtic del Camí. El refugi d'en Tomàs, "**Una Luz en el Camino**". En Tomàs dóna la benvinguda al caminant tocant una campana, sobretot els dies de boira, i ofereix cafè i llet calenta amb galetes. Un lloc únic on fer un descans, per només la voluntat. En Tomàs, ja fa 11 anys que està allí (quan vàrem passar pel refugi l'any 1997, ja ens va impactar), sempre ajudant al pelegrí, estiu i hivern, amb un esperit de servei als altres i una amabilitat fora del corrent. En el seu refugi es respira l'essència Templera per tot arreu, d'ajut al pelegrí, com en temps antics, com bon Templar que és en Tomàs. Es pot trobar tota classe de pòsters i cartells pro Pau i d'oracions i meditació (a les 11 del matí es fa un ritual d'oració per als pelegrins) i per tot arreu es veuen creus templeres i l'emblema del Temple, la Creu de TAU. És un lloc totalment autèntic, on el pelegrí es pot quedar també a dormir, amb senzillesa, però amb força calor humana. En Tomàs és tota una institució en el Camí. Que duri molts anys, pel bé dels moderns pelegrins, ja que és l'essència del pelegrinatge més ancestral i autèntic. Una última anotació; no rep cap subvenció oficial, només s'aguanta pels donatius i de qui el vulgui ajudar. **En Tomàs, com he dit abans és "Una Llum en el Camí", un far per orientar els nombrosos caminants en el seu pelegrinatge.**

Caminant, caminant vàrem arribar a **El Acebo**. La vista panoràmica que es veu del poble abans d'entrar es magnífica. La seva via principal, el carrer Reial és molt típica i dóna la benvinguda a la comarca del Bierzo. Segons explica la història, el poble va quedar exent de pagar impostos al rei a canvi de tenir obert el Camí i senyalitzar-lo amb

El Acebo

800 estakes, perquè les poguessin veure els pelegrins. A l'església del segle XVI es guarda una valuosa talla romànica, de pedra policroma, de Santiago Pelegrí. És un poble força bonic, on vam trobar un matrimoni molt amable, la Sra. Josefa Garcia i el seu marit, que regenten una botiga de queviures i taules per menjar, en una placeta molt acollidora, la "**Plaza de la Peña**". Aquí vam fer una aturada per reposar forces i ens van atendre amb molta cordialitat i hospitalitat, entaulant una conversa força agradable, on ens van donar informació per continuar Camí.

Seguint camí vam anar en direcció a **Molinaseca**, el nostre destí per passar la nit. Pel trajecte, a la sortida de Riego de Ambrós, hi ha dues senderes, una de més planera, més moderna i l'altra, l'antiga sendera dels pelegrins, més llarga però més autèntica. Vàrem agafar aquesta última. Va ser un recorregut dur, perquè hi havia moltes pedres i era molt feréstec, però d'una bellesa impressionant, difícil de descriure, amb una solitud total, però també bastant desolador perquè als dos voltants del Camí estaven els boscos cremats; era un paisatge totalment dantesc. Impressionava veure com el verd tornava a sorgir en alguns llocs, obrint-se pas entre les restes cremades.

Vàrem arribar destrossats de peus i de cansament i encara feiem broma que si tot el Camí l'haguéssim de fer al "pas-set" que anàvem, necessitariem un any per arribar a Santiago. De moment, anàvem trobant lloc a tots els albergs i amb molt bones condicions.

Vam arribar a **Molinaseca**, localitat històrica que ja es citava al "**Codex Calixtinus**", on un magnífic pont romà sobre el riu Meruelo, dona la benvinguda. És un poble preciós amb moltes cases nobles i escuts nobiliaris, que recorden un passat esplèndid. L'alberg és excel·lent, però amb només una pega per al modern pelegrí; tenint en compte que és un poble gran i amb instal·lacions modernes, un poble d'estiuejants, no hi ha ni un banc, ni un caixer automàtic. El lloc més proper per trobar un caixer és a Ponferrada a uns 8 Km.

Molinaseca

Érem en el quart dia de Camí i arribats a **Ponferrada** el primer que vam fer va ser visitar el seu majestuós **Castell del Temple**. Antigament la ciutat es denominava "**Pons Ferrata**", degut al pont de fusta sobre el riu Sil, i que va ser reforçat en el segle XI amb ferro. És capital del Bierzo i en època romana ja va ser molt important per les seves mines d'or. El Castell Templar va ser construït i habitat pel Temple cap al segle XII, fins la dissolució de l'orde al segle XIV, sobre el 1308 o 1312. A l'entrada, sobre la porta, es pot veure l'emblema templar, la **Creu de TAU**. Els antics egipcis ja la consideraven com a símbol d'immortalitat. Els visigots l'empraven per marcar els llocs que tenien un dipòsit espiritual. La seva capital Toledo (Tauledes). Els Templers la seva capital portuguesa Tomar (Tau del Mar). En el **Cartulari nº 7** ja vam parlar d'aquesta **TAU** en la geografia espanyola i dels diferents punts i emplaçaments templers que estan units per aquesta Creu de TAU. Tot el castell està ple de símbols i signes d'iniciació. Les torres del castell són 12 i segons diferents estudis que s'han fet, cada torre representa una constel·lació zodiacal. Al final del reportatge podreu trobar bibliografia suficient on es parla en profunditat sobre aquest tema i d'altres del coneixement iniciàtic del Camí.

Posteriorment, quan els Templers se'n van anar, diferents senyors varen reformar el castell, afegint-li noves construccions.

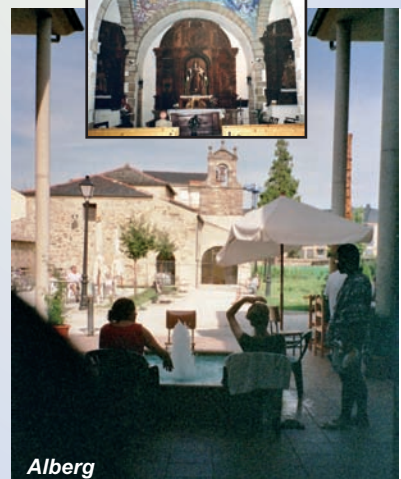
Castell Templari. Ponferrada

Al segle XV va pertànyer al Duc de Arjuna, a la seva germana Beatriz de Castro i al seu marit, el Comte de Lemos, (avui encara es poden veure els seus escuts) i van convertir el recinte templar en un luxós palau, anomenat Castell Nou. El nét, el següent Comte de Lemos i que va seguir emprant com a divisa la TAU, igual que el seu avi, es va sublevar contra els Reis Catòlics, que van prendre el castell i van fer noves obres l'any 1483.

Ens vàrem quedar a **Ponferrada** a fer nit, ja que estàvem bastant cansats. L'alberg va resultar ser un dels millors que vàrem trobar al llarg del Camí. En arribar ens vàrem trobar amb un jardí preciós, amb gespa, amb taules i bancs i amb una petita ermita emplaçada al fons del mateix jardí. A l'entrada hi havia una font-sortidor (estil balneari) perquè possessin els peus els cansats pelegrins. L'aigua freda era un bàlsam per a les cames i peus dolorits.

Ens van rebre amb un te fred deliciós i unes pastes i només demanaven la voluntat. Tot el servei i la cura de les instal·lacions eren excel·lents. Fins i tot l'aire que es respirava era diferent del dels altres refugis. Un grup tocant la guitarra i cantant, la gent sopant a la fresca... en fi, un ambient molt, molt agradable. La capella de dintre, també tenia quelcom d'especial. Es respirava autèntica pau. Els sostres amb uns murals moderns espectaculars i en un racó, un recordatori del Camí. Era com un altar que contenia una preciosa conxa baptismal, un bastó, la carabassa, la conxa petita, una Bíblia i altres símbols del pelegrí. En un racó, un llibre per recollir les vivències i pensaments dels caminants. **Un racó per meditar, un lloc per recordar.**

Alberg

I un altre dia. Ja feia cinc dies que caminàvem i anàvem cap a **Cacabelos**. L'alberg aquí va ser el més original de tot el viatge. Està situat al Santuari de la Verge de "las Angustias" i la diferència amb els altres és que aquí eren cabines de fusta de dos llits, estil motel i eren molt més íntimes. El lloc era molt tranquil i relaxat, ja que les cabines estaven instal·lades al mur del patí de l'església. Les instal·lacions, modernes i excel·lents.

Cacabelos

El poble tenia un antic molí d'aigua i aprofitant el riu Cúa, hi havia una petita presa, amb una magnífica gespa per relaxar-se i prendre un bany. El carrer dels Pelegrins, ple de restaurants molt típics, creua tot el poble, que va ser reconstruït pel bisbat de Compostel·la al segle XII, després de ser destruït per les tropes d'Almansur i un terratrèmol. Les guies medievals ja la citaven amb diferents noms "**Carcavellus**" (Aymeric, en el "**Codex Calixtinus**"), "**Kacafellos**" (Herman Künig) i "**Cacavelos**" (Domenico Laffi). Al santuari de la Verge de "las Angustias", de façana barroca (on hi ha l'alberg) es conserva una imatge curiosa del Nen Jesús, jugant a les cartes amb Sant Antoni de Pàdua. A un nivell simbòlic, les cartes d'ors i copes representen

Santuari de la Verge de "las Angustias"

la matèria i la divinitat, Sant Antoni li dóna al Nen la carta amb ors que equival a desprendre's d'allò material i el Nen li lliura a ell el coneixement diví, o sigui les copes

Sisè dia i anant camí de Vega de Valcárcel a uns 23 Km., hem passat per Villafranca del Bierzo. A l'entrada de la vila hi ha l'església de Santiago, romànica del segle XII, amb la famosa Portalada del Perdó. Quan a l'Edat Mitjana un pelegrí arribava malalt i sense poder continuar, per un privilegi del Papa Calixt III, se li concedia en entrar per aquesta porta la indulgència com si hagués arribat a Santiago. L'origen de Villafranca es remunta a la fundació d'un burg "**Villa franca**", comunitats de francs, comerciants estrangers que es van afiançar amb Alfons VI, juntament amb la fundació d'una comunitat de l'Orde de Cluny, al segle XI. Al segle XII, la meitat de la població era estrangera. Al costat de l'església de Santiago, antigament hi havia un hospital de pelegrins. L'any 1997 es veia la base de l'antic hospital i un inici de reconstrucció. Actualment l'alberg està funcionant amb donacions voluntàries, encara que queden obres per fer. És un refugi agradable i molt especial, portat per la família Jato, un dels llocs també emblemàtics del Camí. L'any 1486 es creà el Marquesat de Villafranca, que posteriorment van fer construir el Castell-Palau, al 1490.

Villafranca del Bierzo

Baixant cap al centre de la vila es troba el famós carrer de l'Aigua, que creua tota la població, plena de senyorial palaus i nombroses esglésies, dos convents i una col·legiata. Es creu que va arribar a tenir cinc hospitals per a pelegrins. Tots aquests monuments, records d'un passat, són indicatiu que la població va ser molt important, en èpoques passades.

Vega de Valcárcel

Aquest tram del Camí va ser dur, perquè bona part el vàrem fer per carretera. Han fet un camí addicional, d'asfalt groc, amb un muret paral·lel a la carretera. Es va molt

més segur que abans, però se segueix trepitjant asfalt i sentint els cotxes, cosa que molesta molt, perquè el caminant vol silenci. Però això és el Camí d'avui dia, en uns trams es troba la quietud dels boscos, els petits pobles i el relax dels rius, en fi, tot natura, i en d'altres no hi ha més remei que trepitjar el dur asfalt.

Vàrem arribar a Vega de Valcárcel, el poble més gran de la vall. Va ser construït sobre dos vells "**castros**": el de Veiga i el de Sarracín, el segon va ser fundat al segle IX pel Comte d'Astorga, Sarracino. Segons cròniques, l'emperador Carles V va pernoctar en aquesta vila, el 20 de març del 1520. Al costat del riu vam descansar i refrescar els peus cansats. Això ja és un ritual en el Camí, sempre que es pot, posar els peus i les cames en aigua freda, que va força bé, per seguir caminant un dia, darrera l'altre.

Setè dia i direcció a O Cebreiro, a 1300 metres d'altitud, que és la porta d'entrada a Galícia, per la província de Lugo. La pujada és una de les més dures del Camí, perquè és molt pronunciada. Vàrem passar per uns boscos "corredoiras", com les

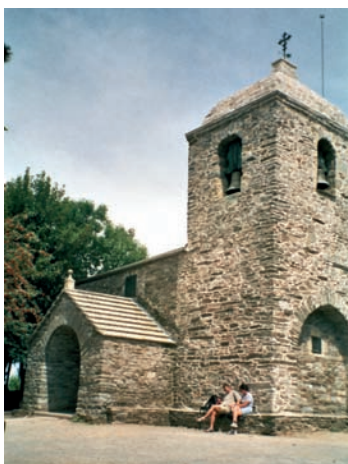
anomenen aquí, magnífics, plens de màgia, amb uns gegantins arbres centenaris. A mida que anàvem pujant, la panoràmica es feia encara més impressionant. Aquesta va ser una de les etapes més màgiques, pel paisatge en si i la boira que ho feia tot força misteriós. **Cebreiro**, un antic poblat que es remunta als celtas, va ser un dels primers llocs que va tenir un refugi d'acollida per a pelegrins. Convertit més tard en hospital, va ser impulsat per Alfons VI, en el 1072, i va dependre durant un llarg temps de l'orde de Cluny, fins al 1854. És un dels llocs més carismàtics del Camí.

Aquest poblet de pedra, avui dia segueix sent molt especial, amb botigues d'artesanía de les que surt música celta que envolta els carrers, locals molt típics com la "Venta Celta" o la "Taberna". I no podem oblidar les emblemàtiques "pallozas", les antigues cases, record d'una Galícia ancestral.

O Cebreiro

Hi ha una llegenda, que data del segle XIV, en què es diu que un dia de fort vent i pluja, un devot del poble de Barxamaior va pujar a O Cebreiro a sentir missa. El capellà poc motivat per falta de fe li va menysprear el sacrifici de pujar amb aquella tempesta i, en el moment de consagrar, l'hòstia es va convertir en Carn i el vi en Sang. El calze, valuosa joia del segle XII, amb què va succeir el miracle, es conserva a l'església preromànica de Santa Maria la Real, segles IX i X, juntament amb la relíquia que la reina Isabel la Catòlica, fent pelegrinatge cap a Santiago el 1486, va fer donació.

Monument a Elías Valiña

Habilitat en una de les "pallozas", es troba actualment el Museu Etnogràfic de la comarca. Junt a l'església es pot veure el monument erigit a **Elías Valiña, mossèn de O Cebreiro i que va fer una labor molt important i valuosa en pro del Camí**. Va elaborar junt amb els seus col·laboradors la moderna Guia del Pelegrí a partir de l'antic "**Codex Calixtinus**", la famosa guia medieval, feta pel pelegrí Aymeric Picaud, en la primera meitat del segle XII, considerada la primera guia turística de la història. Va escriure diferents llibres d'estudi sobre el Camí i va ser l'impulsor als anys 80, junt amb Andrés Muñoz, de les actuals fletxes grogues que ens fan tan fàcil seguir el Camí. Va ser tota una institució pels seus coneixements i treball pro Camí. Va ser enterrat a O Cebreiro el 1989.

Després de visitar el poble i menjar dos boníssims i reconfortants "caldos gallegos", ja que feia un vent força fred, el cos demanava descans. Ens vam emportar un bon record d'aquest indret; aquí ja s'albirava l'autèntica Galícia.

Vuitè dia. De O Cebreiro a Triacastela. Aquí el Camí ja era molt més planer. A pocs Km. de O Cebreiro es troba el Alto de San Roque, a 1270 m. d'altitud. Com era molt aviat hi havia una boira que li donava al paisatge un aspecte fantasmagòric. Al 97, quan vaig passar per primera vegada per aquí, també hi havia molta boira acompanyada, a més a més, per pluja i vent, aleshores ja em va impressionar. Aquí, a dalt de tot, hi ha una grandiosa i majestuosa estàtua, que representa un antic pelegrí. Amb la poca llum i la boira la veritat és que semblava una aparició fantasmal del passat. Més tard, en aixecar-se el dia i sortir el sol, vàrem passar per unes valls verdes precioses.

Una de les coses bones del Camí és la gent de totes les nacionalitats que et vas trobant i que vas acompanyant o t'acompanyen en els diversos trams del Camí. Persones que no coneixes de res però amb qui entaules converses en un ambient de molta camaraderia. Hem trobat persones de tot arreu: francesos, alemanys, italians, espanyols, catalans, un professor d'història filipí, que ens va explicar que els jesuïtes van implantar un camí de pelegrinatge semblant al de Santiago, a les Filipines. Un professor japonès d'antropologia de Tokyo, molt afable, a qui vàrem anar veient durant tot el Camí i posteriorment a la Catedral. Una monitora de nens, de Madrid, per cert, amb molta força i voluntat de caràcter, amb qui ens vàrem anar fent companyia mútua durant un temps, ja que a totes dues ens costava caminar per culpa d'una tendinitis bastant dolorosa. Un pare i un fill que venien en bicicleta des de Montserrat. I així un extens recull de trobades, que seria molt llarg d'explicar. **Al Camí hi ha quelcom d'especial que transforma les persones en més amables, més solidaries les unes amb les altres. Quantes cultures, religions i formes de pensar diferents!, però aquí érem tots iguals, tots eren només pelegrins, seguint el mateix Camí.**

Vàrem arribar a **Triacastela**, (Ciutat dels tres Castells, dels quals ja no queda res). Diu la tradició que els antics pelegrins portaven des d'aquí, de la cantera d'on s'extrau encara avui cal, una pedra d'aquest material, per ajudar en la construcció de la Catedral de Santiago. L'origen de la

ciutat es remunta al segle IX, quan fou fundada pel comte Gatón. Més tard, Alfons IX en el segle XIII va ser el major benefactor que va tenir la ciutat.

Aquí va ser la primera vegada que vàrem anar a un alberg privat, nou i molt ben decorat, amb unes molt bones instal·lacions i habitació individual i lavabo d'hotel, tot un luxe i un plaer per al descans.

Novè dia. De Triacastela cap a Sarria.

A la sortida de Triacastela el caminant té dues opcions; a la dreta anar per Sant Xil o a l'esquerra per Samos. La ruta més autèntica, el Camí Reial, és per la vall de Sant Xil i també la més curta, 5 Km. menys. Aquesta és la que agafarem. Aquest tram és d'una bellesa extraordinària. Si es decideix agafar l'altre, el Monestir de Samos, és també molt interessant de visitar. Passarem per uns boscos frondosos, amb uns arbres (roures, castanys i bedolls) centenaris, **"màgics"** és la paraula. **Els boscos de Galícia tenen una connotació celta molt arrelada. Els sacerdots druides donaven molta importància a la natura, per a ells els arbres eren sagrats i utilitzaven els boscos com a aules, on impartien les seves ensenyances i el coneixement de les plantes i les seves propietats. Per a ells l'arbre establia comunicació amb la terra per les seves arrels, i el tronc amb el cel a través de les branques i la copa. Cada arbre tenia un significat simbòlic. Tota aquesta cultura dedicada a la natura més ancestral es respira quan es camina per aquells boscos. Encara que un sigui profà, sent la seva força. Hi ha un halo misteriós, màgic, impregnat en cada un d'aquests boscos immensos. I quan passes per aquells camins es nota aquesta força, es nota la vida encara que res es mogui aparentment.**

Arribats a Sarria, antiga ciutat medieval, vàrem trobar un alberg que tenia com a emblema la creu de **TAU**. Des d'aquest refugi, que està en una torre a dalt de tot de la vila, la part més noble de la ciutat, amb el carrer Major, ple de cases blasonades, es contemplava una vista magnífica de tota la població. Va ser la primera nit que dormíem en un llit amb llençols. Estàvem pràcticament sols. Aquests contrastos són molt alligoadors, perquè un dia dormíem rodejats de molta gent, amb tots els inconvenients que això comporta i un altre dormíem sols i amb unes comoditats, senzilles, però que en el Camí, et semblen de luxe. Aquest alberg el regenta una parella gran i el seu fill. Una parella encantadora, que ens van tractar amb molt d'afecte i amabilitat.

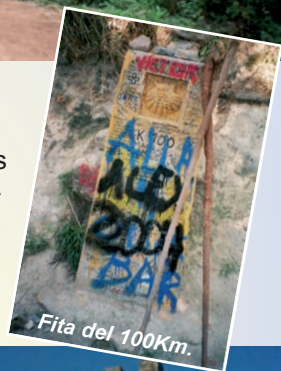

Convent de la Magdalena.

Al poble, baixant, hi ha un passeig per als vianants a la riba del riu, amb una petita presa, plena d'oques, realment bonic i relaxant. Aquí, en aquest entorn tan bucòlic, s'hi troben els restaurants més típics de la vila, on vàrem gaudir de la gastronomia local. Antigament la Vila de Sarria acollia als caminants en l'antic Convent de la Magdalena, amb una magnífica façana plateresca.

Desè dia. **Sortida de Sarria, direcció a Portomarín.** El paisatge segueix sent d'una gran bellesa, amb "**portes dimensionals**". Quan entraves per una d'aquestes portes formades per les branques dels arbres és com si entressis en un altre món, un món ple de màgia i en el qual et senties en perfecta comunió amb tot l'entorn. Una experiència inoblidable.

En aquest tram ens vàrem anar trobant amb diferents pelegrins que havíem anat coneixent en altres etapes i desitjant-nos el tradicional i encoratjador "**BUEN CAMINO**". Sembla mentida, però aquesta expressió a base de repetir-la i dir-la des del cor, dóna molta força per seguir endavant.

Entre Brea i Ferreiros es troba el mític **Km.100**, que era el que ens faltava per arribar a Santiago. **Quasi no es poden veure els 100 Km., per la falta de civisme d'algunes persones.**

Portomarín

Prop ja de Portomarín, es troba a l'esquerra del Camí (s'ha de sortir de la ruta uns 2 Km.) el Monestir de Loio, sobre el cenobi del qual 12 cavallers van jurar l'any 1170 protegir els pelegrins. **Així va néixer l'Orde dels Cavallers de Santiago.**

L'antic poble de Portomarín que estava format per dos barris, Sant Nicolau i Sant Pere, està enfonsat sota les aigües del pantà de Belesar.

El poble actual va ser construït l'any 1960 a dalt d'un turó. Antigament els dos barris o poblats enfonsats estaven units per un pont romà que va ser destruït per Doña Urraca, en la seva lluita amb el que havia estat el seu marit, Alfons el Batallador. Al 1120 es va tornar a construir. Actualment, des del llarguíssim i elevat pont, la vista que es gaudeix de tot l'entorn, tant quan s'arriba com quan se surt de la població, és una meravella.

"Cruceiro de Lameiros"

Església de Sant Nicolau. Portomarín

La magnífica església-fortalesa de Sant Nicolau,

erigida pels monjos-cavallers de l'Orde de Sant Joan de Jerusalem, en el segle XII, va ser desmuntada pedra per pedra, numerant-les i tornant-les a col·locar en l'actual plaça del poble. Té una magnífica rosassa i una bella portalada que representa els 24 ancians de l'Apocalipsi que alguns especialistes creuen que el Mestre Mateu, autor del "**Portal de la Glòria**" a la Catedral de Santiago, en podria ser també l'autor. Alguns dels edificis més emblemàtics van ser també salvats de les aigües.

Onzè dia. Sortida de Portomarín, fins a Palas de Rei. Vàrem passar per Ventas de Narón, població molt important del Camí en altres temps. Els pelegrins solien quedar-se aquí per descansar, abans de pujar la serra de Ligonde i va ser un lloc d'importants transaccions comercials. A prop d'aquesta població es troba un immens i vell roure i al costat un estrany i bellíssim "**cruceiro**" que data del 1674. Anomenat el "**cruceiro de Lameiros**", està considerat un dels més interessants de Galícia.

Darrera de molts dels petits pobles que es van passant, fent camí, hi ha una història d'un passat molt important, amb un patrimoni artístic i cultural antiquíssim i molt valuós. A més, l'auge que va tenir, sobretot a l'Edat Mitjana, el pelegrinatge que venia de tot Europa cap aquestes terres, va fer que es construïssin moltes esglésies i sobre tot hospitals de l'Orde de Santiago i tota una infraestructura al voltant, d'una gran importància per a l'època, tenint en compte que molts d'aquests pobles servien d'allotjament a nobles i reis.

Després de 25 Km., per fi, **Palas de Rei**, anomenada en el "**Codex Calixtinus**", com a "**Pallatium Regis**". Capital de la comarca d'Ulloa, la seva història es remunta a èpoques antiquíssimes, ja que es troben gran quantitat de "**castros**" d'origen celta. També es troba dins d'aquest municipi, abans d'arribar a Palas de Rei, l'esplèndida església-monestir de Vilar de Donas. Un valuós temple romànic, declarat Monument Nacional. El 1184 es van instal·lar aquí els cavallers de l'Orde de Santiago.

Escultura de pelegrins a Palas de Rei

A prop es troba el "**Pazo de Ulloa**", solar dels Ulloa, una de les famílies amb més prestigi d'aquesta comarca. "**Los Pazos de Ulloa**", va ser el títol d'un famós llibre (1886) de la prestigiosa escriptora gallega **Emilia Pardo Bazán**

Dotzè dia. Fent Camí de Portomarín a Melide. En aquest tram el Camí va ser bastant planer amb alguna pujada curta, però costosa. Vàrem passar per uns poblets i aldees totalment ancestrals, amb els seus "**cruceiros**", els típics "**orreos**" per guardar el blat i les petites ermites d'una gran bellesa. Tot un plaer per als sentits, per la seva autenticitat. Parlant d'aquestes aldees, vàrem passar per **Leboreiro, primera aldea de la província de A Coruña.** D'aspecte medieval, amb una bella ermita del romànic de transició i una portalada amb una Verge, que ens va cridar l'atenció per la seva bellesa. Sembla ser la Mare de Déu de les Neus de Leboreiro. Un "**cruceiro**" enmig del Carrer Major, la façana d'un antic hospital de pelegrins, que va ser fundat per la família Ulloa, en el segle XII i un típic "**cabeceiro**", és a dir, un graner amb la forma d'una grandiosa canastra, per conservar el blat, com un primitiu "**orreo**", ajudaven a imaginar que havíem tirat enrera en el temps.

Leboreiro

Ja a prop de Melide vàrem passar per un altre bosc, i el vàrem gaudir a fons, perquè ja en quedaven pocs fins a Santiago. Era una sensació meravellosa, un dels regals més preuats del Camí.

Ja ens faltava poc per arribar a Santiago i estàvem contents. A pesar de la duresa del Camí, ens havia donat unes satisfaccions increïbles. La bellesa del paisatge i dels molts pobles que vam anar trepitjant, n'era una d'elles. Per contrapartida el dolor que sentíem en molts moments, a les articulacions, tendinitis, fiblades musculars, cansament, ens feien anar al ralenti, però també vam viure moments que vàrem anar lliures de dolor, amb uns camins planers, amb unes valls precioses i sobretot, una força interior que va anar sortint al llarg del caminar, que ens feia seguir endavant en els moments difícils i per això encara és més satisfactori, perquè se sent que es va fer el Camí que s'ha escollit fer, amb totes les conseqüències i gaudint-lo al màxim.

Això sí, tenim una queixa molt gran. Hi ha massa deixalles pel Camí: ampolles d'aigua, envasos, papers i deixalles de tota mena. Hi ha llocs per on hi ha passat gent molt poc cívica i conscient en la protecció de la Natura. I això que hi ha força contenidors i papereres. Pot ser degut a alguns turistes, alguna gent del propi entorn o alguns pelegrins (dic alguns, perquè per sort, no tothom té tan poca cura de la Natura), però és una pena, **perquè aquest Camí l'hem de conservar com un reducte cultural i espiritual de la Humanitat.** Valdria la pena que sapiguéssim protegir-lo i no el degradéssim més.

Convent del "Sancti Spiritu" a Melide

Arribats a Melide, vàrem tenir de creuar tota la població, ja que el refugi (per cert, un dels millors en instal·lacions i bon ambient) estava a la part alta, la més antiga, on es troba la plaça del Convent, molt bonica, amb l'antic hospital del "Sancti Spiritu", fundat el 1375 i que actualment acull el Museu Etnogràfic. Davant es troba l'antic monestir del mateix nom, que actualment és l'església parroquial. Aquí, en aquesta ciutat d'origen preromà, es troba també un "cruceiro" que està considerat com el més antic de Galícia.

Tretzè dia. De Melide a Arzúa. Per aquest tram vam poder veure encara immensos boscos plens d'altíssims eucaliptus, de més de 20m. d'alçada, totalment verticals, que deixaven anar una aroma penetrant que

respiràvem a fons. I a més a més, amb l'experiència meravellosa d'anar acompanyats durant tota l'estona del cant dels ocells, com si ens parlessin. Aquests van ser els moments en què fer el Camí es va convertir en una autèntica experiència per als sentits.

Arribats a Arzúa, l'alberg estava, però que molt ben emplaçat en una casa amb jardí, bones instal·lacions i molt bon servei, al costat mateix de l'acollidora església de la Magdalena. Aquesta església antigament formava part del Convent de les Agustines, amb un hospital on s'atenia els peregrins. Una dada interessant és que en tot el Camí hi ha gran nombre d'esglésies o ermites dedicades a Maria Magdalena o Magdala.

Església de la Magdalena a Arzúa

Ara que s'estava acabant el nostre caminar, vam fer una anotació. En tot el Camí en general, uns més cuidats que altres o més nous o més ben emplaçats, els refugis estan força bé, amb bones instal·lacions i amb la particularitat que a Galícia són tots gratuïts, només si es vol es deixa la voluntat, per contribuir al seu manteniment.

Catorzè dia. De bon matí ja estàvem caminant, com cada dia, direcció a **Pedrouzo (Arca)**. Feia molt de fred i un bon tros del Camí el vàrem fer amb una boira molt espessa; era un paisatge increïble. Aquí ja era més planer i a mida que anava aixecant-se la boira, ens feia gaudir d'un paisatge força bonic; rius, pobles petits molt rústics i els nostres estimats boscos, sobretot d'eucaliptus que encara ens seguien obsequiant amb la seva bona olor i els nombrosos cants dels nostres amics els ocells, que ens anaven acompanyant com en altres ocasions.

Pel Camí vàrem veure una persona que semblava malalta i anava repetint una oració o un mantra, amb un rosari a la mà (no convencional) i molt concentrada, (no contestava a la salutació), potser demanant guariment, no ho sabem del cert, però això és el que ens va semblar. Sigui el que sigui, ens va impactar.

En aquest Camí tothom porta la seva experiència i un munt de dubtes, pors, il·lusions, frustracions, vanitats i tant de llast més, inherents als éssers humans. Però potser no tothom que fa el Camí té consciència d'aquests llasts. Per aquells que sí en són de conscients, l'experiència pot ser molt enriquidora, pel sol fet d'haver d'aguantar el dolor, el cansament, la incomoditat en molts moments. L'haver de compartir habitació amb moltes altres persones, que ni tan sols es coneixen, tot això suposa fer un reciclatge mental, un adonar-se'n que sense tantes comoditats com es viu habitualment, també podríem passar. I no per això seríem menys feliços, ja que el Camí ens dona unes satisfaccions que moltes vegades ens manquen a la nostra vida quotidiana. Pensem en totes les persones de totes les èpoques que varen fer aquesta Ruta de les Estrelles, amb els peus llagats, plens d'ampolles, amb les cames amb els nervis inflamats o altres circumstàncies adverses i que van haver de fer un gran esforç per caminar, però que van tirar endavant i diem "chapeau" per la voluntat i la força que varen tenir per acabar el Camí.

Església de Santa Eulalia a Arca

El refugi d'Arca, és l'últim abans d'arribar al Monte del Gozo, "Monxoi" o "Mons Gaudii", com es deia en altres temps i que està a les portes de Santiago, a 5 Km. Des d'allí, a dalt del turó, els pelegrins antigament es posaven a plorar d'emoció, quan veien per primera vegada les torres de la Catedral i tota la ciutat de Santiago. Avui en dia és bastant difícil veure les torres, però sí que es veu quasi tota la part moderna de la ciutat.

Arribats aquí teníem dues opcions, dormir a l'endemà al Monte del Gozo, per entrar demà passat ben aviat a Santiago. Aquesta opció molts pelegrins la descarten perquè el Monte del Gozo està molt massificat, amb instal·lacions turístiques, centre de congrés, alberg juvenil, botigues, places d'hotel, incloent-hi un refugi de pelegrins, amb un gran nombre de llits i de serveis. Potser no és el lloc més adequat per estar-se al final del Camí, perquè l'entorn no és el més adient. Li falta recolliment, màgia. Ho sé perquè al 97 vaig dormir aquí. Com d'Arca a Santiago només faltaven 20 Km., vàrem decidir anar-hi d'una tirada i entrar a la ciutat a primera hora de la tarda.

Quinzè dia. Sortint de Arca ens posàrem en camí i vam trobar com el dia anterior molta boira, pràcticament fins arribar a Santiago. Encara era de nit, i el silenci, la boira, el fred, els darrers boscos, tot era molt màgic, molt serè, totalment bucòlic, com si haguéssim tornat a trobar l'esperit medieval del Camí. Que difícilment es troba això, un dia rera l'altre, a la nostra vida quotidiana!

Passàrem per Lavacolla, el "*Lavamentula*" del "*Codex Calixtinus*", on Aymeric i tots els pelegrins, antigament es rentaven el cos i la roba al riu, per presentar-se nets davant de l'Apòstol. Però això era en altres temps. Avui hi és l'aeroport de Santiago. Hi ha una autovia que connecta amb la ciutat i tot l'entorn està bastant desvirtuat pel progrés. Però encara que actualment no sigui gaire emblemàtic, hi ha trams que encara són força atractius.

Lavacolla

Anàrem pujant, fins arribar per fi al **Monte del Gozo**. Davant del grandios monument del Camí, commemoratiu de la visita del Papa Joan Pau II, el 1992, es veia tota una esplèndida vista general de Santiago, però com encara hi havia boira ni tan sols s'intuïen les torres de la Catedral.

Monte del Gozo

La Porta del Perdó, Santiago

I vàrem començar la baixada cap a la ciutat. El que sí, es va fer llarguíssim, va ser el tram d'entrada al Santiago modern, fins al casc antic. Hi ha gairebé una hora. A mida que anàvem arribant a la part antiga, sentíem que ja estàvem propers a la fi del nostre caminar. És una sensació difícil de definir; de satisfacció per haver completat el Camí i poder dir: "*ho hem aconseguit. Hem arribat!*". I a la vegada una sensació de melangia per tot el que havíem viscut i deixat endarrere, perquè en realitat el més important és el propi Camí.

I per fi davant de la Porta del Perdó, a la Plaça Quintana. Una vegada dintre del temple i fets els rituals, que des de temps ancestrals han fet els pelegrins, l'emoció continguda ha sortit, després de tant esforç.

Mes tard anàrem a buscar l'emblemàtica Compostel·la, que és un document escrit en llatí i que acredita haver fet el Camí a peu com a mínim els 100 últims Km. Nosaltres n'havíem fet uns 300. Aquest document es lliura mitjançant la presentació de les credencials que durant tot el Camí ens han anat segellant, per tots els pobles que hem anat passant.

Monument al Templer, Santiago

Racó de Santiago

Sortint de recollir la Compostel·la, vàrem assistir a la solemne missa dels pelegrins. L'església plena de gom a gom, sobretot de pelegrins arribats d'arreu del món. La missa cantada i el temple totalment il·luminat era impressionant. Van ser uns moments totalment irrepetibles i emocionants. L'acte culminant va ser quan van aixecar el famós "**botafumeiro**", acompanyat per la penetrant aroma de l'encens i d'una música bellíssima. Aquesta missa té una significació molt especial, perquè és un ritu que s'ha anat fent a través dels temps per milers de persones de diferents cultures, amb altres ritus i creences i amb una manera de pensar i sentir diferents, però tots, en el fons, buscant el mateix: **un autèntic viatge espiritual.**

Per acabar aquest **CAMÍ DE LES ESTRELLES**, voldria fer-ho amb una reflexió que vàrem veure a Lavacolla, escrita a la paret d'un pont en obres, sota d'una autopista. Era un lloc mancat totalment de bellesa, però amb una frase que ens va arribar profundament : **PERQUÈ TANTA PRESSA, SI AL LLOC ON HAS D'ARRIBAR ÉS A TU MATEIX.**

BREUS APUNTS SOBRE L'ORIGEN, HISTÒRIA, MITE I LLEGENDA DEL CAMÍ DE SANTIAGO

Després de ser condemnat a mort per Herodes Agripa l'any 42, **Santiago el Major** va ser decapitat a Jerusalem. Uns deixebles, **Atanasi i Teodor**, van robar les despulles i van arribar en una barca a les costes de "**Gallaecia**" (Galícia), penetrant per la ria de Noela (Noya) i fent parada a "**Iria Flavia**", (Padrón).

Van desembarcar el cos del sant i el dipositaren sobre una roca que, segons diu la llegenda, es va fondre al contacte amb el cos i li va servir de sarcòfag provisional. Els dos deixebles demanaren a la reina **Lupa**, propietària d'aquelles terres, que els deixés un lloc per enterrar el cos sant dignament. Després de diverses vicissituds i viure diferents miracles, la reina va accedir i, renegant de la seva religió, va fer enderrocar el temple pagà o "**Ara Solis**" i es va convertir al cristianisme. El lloc de l'enterrament va ser un camp, que el varen escollir dos toros salvatges que van portar el carro amb el cos del Sant. Aquest camp va ser posteriorment denominat "**Campus Stellae**", i més tard va donar origen a la ciutat de **Compostel·la**.

Passaren set segles i la tomba va quedar en l'oblit. L'any 813, un sant eremita de nom **Pelagio**, va veure sobre l'esmentat camp, durant diverses nits, unes llums misterioses que es movien en diferents direccions i que van ser vistes també per diferents persones. El bisbe de "**Iria Flavia**", **Teodomir**, va fer excavar el lloc i es va descobrir un sepulcre de marbre, on va ser identificat el del cos de l'apòstol **Santiago**. A partir d'aquest fet es va desenvolupar tot un moviment de pelegrinatge tan important, com el de **Roma** i **Jerusalem**. Un dels primers pelegrins dels que es té notícia, va ser **Gotescalco**, bisbe de Le Puy l'any 950.

La història i la llegenda moltes vegades acostumen a estar mesclades. Es diu, però, que la paraula llegenda antigament significava "**el que ha de ser llegit**" i darrera dels mites, llegendes i símbols potser hi ha realitats i fets segurament canviats o tergiversats, però que ens estan dient allò que potser ens supera, perquè no entenem el seu significat real. Ens poden estar dient coses fonamentals del nostre passat llunyà, ancestral i dels nostres orígens, quelcom que podria ser molt més important que uns simples "**contes fantàstics**".

LA VINCULACIÓ DE CATALUNYA EN EL CAMÍ

Es diu, basant-se en cròniques i tradicions, que Santiago va vindre a fer apostolat a Catalunya i va fundar una església a Barcelona. Es pot veure la "**Creu de Terme**" a la Catedral de Barcelona, on, segons la tradició, va predicar Sant Jaume.

És entre 1154 i 1318 que el nom Jaume es popularitza en la llengua catalana. És un derivat del nom hebreu **lakob**, dels que deriven Iacobus, Jakobs, Jacques, Yago, Diego, Santiago, James, Jacme Jaime i Jaume. El primer rei que va portar el nom de Santiago va ser **Jaume I, el Conqueridor**, rei de Catalunya i Aragó.

A Catalunya hi ha força documentació en arxius, amb noms i dates, sobre els nombrosos pelegrins catalans de totes les classes socials que feien la Ruta Compostel·lana. El primer pelegrí català conegut va ser **Cesari** que fou abat del Monestir de Santa Cecília de Montserrat i que va fer el pelegrinatge l'any 959; **Ermengol**, bisbe d'Urgell l'any 1036; **Ermessenda** de Carcassone, esposa del Comte de Barcelona, Ramon Borrell al 1057; El savi **Arnau de Vilanova**; **Ramon Llull**; El rei **Alfons II**, Comte de Barcelona sobirà de Catalunya i Aragó, que va fer l'el pelegrinatge l'any 1195.

Hi havia quatre entrades que eren els punts principals per on els pelegrins entraven al **Camí de Santiago**. Dos pels Pirineus, un per Le Perthús, l'altre entre Foix i Puigcerdà, els altres dos per Barcelona i Tarragona, on arribaven embarcats des de França i Itàlia. Aquests quatre punts conflueixen a Lleida, des d'on s'agafava més endavant el Camí francès.

Els monjos de la **Cartoixa de Montealegre**, així com els jerònims de **Sant Jeroni de la Murtra**, (Badalona), rebien molt bé els pelegrins "**A la Cartoixa hi ha alberg i sopar per a tots els pelegrins que hi van**". D'aquesta manera feien l'entrada a la Ciutat Comtal dels nostres pelegrins.... **Camí de Santiago.** ☐

Si voleu aprofundir i tenir més informació del Camí de Santiago adjuntem bibliografia:

Cataluña y el Camino de Santiago, de Francisco Fernández Sánchez. Ediciones Destor. - **El Camino de Santiago a pie**. El País. Aguilar.- **El Camino de Santiago**. Guía del Peregrino. Editorial Everest.- **Peregrinos a Santiago**. Lo que viven, lo que sienten, de María Merino. Ediciones Rialp.- **A la sombra de los Templarios**. Claves secretas del Camino de Santiago, de Rafael Alarcón H. Ediciones Martínez Roca.- **El Camino Iniciático de Santiago**, de Juan Pedro Morín i Jaime Cobreros. Ediciones 29.

L'Oratòria

3ra. Part- continuació-
L'Oratòria a l'Edat Mitjana

INTRODUCCIÓ: SEGLES IV, V, VI

Pel Professor Joan Panadès

En el Cartulari nº 10 definíem el que s'anomena Edat Mitjana i mencionarem breument alguns fets de la noblesa i la cavalleria, així com dels trobadors i els joglars. Intentarem en aquest article comentar quelcom de l'oratòria.

Per una altra banda, el coneixement històric que tenim de l'època medieval és fruit de les cròniques escrites per monjos o per secretaris reials. Ens donen llistes de reis, cardenals, bisbes, banditatge, batalles i més batalles i, senyors contra senyors, a vegades tots contra el rei, papes i bisbes bel·licosos, disposats a defensar o a engrandir llurs dominis mitjançant la intriga o la força, etc. És a dir, d'un costat el rei i la noblesa, i de l'altra, l'Església amb bisbes i abats poderosos. On ha quedat l'oratòria?

Podem afirmar que l'oratòria política mort amb la república romana. Sofreix un lapse llarg de segles en els quals no hi ha lluentor d'oratòria a no ser l'espurna fugaç d'alguns casos esporàdics.

Teòricament l'oratòria no ha perdut res del seu valor perquè durant l'Edat Mitjana segueix sent considerada com la més noble de

les arts i figura a les escoles com a assignatura. Però pràcticament només la trobem en els predicadors.

Les diferències entre l'orador i el predicador són essencials. Un i altre utilitzen la paraula, si bé el propòsit és radicalment diferent, així com les circumstàncies i l'actitud. L'orador necessita de l'aplaudiment. El predicador inclina el cap. La veu en el recolliment del temple neix amb la ressonància d'una sonorització natural, etc. Jutjar indistint orador i predicador ha estat causa de confusió i de repulsa, però això és tot el que hi ha en l'Edat Mitja. I així com l'escriptura va quedar centralitzada en els convents i monestirs, l'oratòria de fet va quedar també a mans de l'Església.

L'ESGLÉSIA EN LA SOCIETAT

En societats de l'Edat Mitjana, el clergat, com ja hem comentat, va ocupar un lloc i va representar un paper molt important. Per entendre

la importància de l'alt clergat pensem a més d'en l'Església, també en els tribunals i les escoles. Enmig de les violències, el clergat, malgrat les debilitats d'alguns dels seus membres i la indignitat d'altres, va representar el principi de l'ordre. Es van esforçar en suavitzar la brutalitat dels costums i ajudar els més dèbils.

Els països estaven dividits en *diòcesis*, sotmesa cadascuna a un bisbe. Solament existien esglésies a les ciutats, i una sola per ciutat, que era l'església del Bisbe o la Catedral. Al costat de la catedral, la fe dels fidels i les necessitats del culte van provocar la construcció de noves esglésies: les parròquies. Aquestes es van crear igualment en el camp. El capellà, cap de la parròquia, va rebre el nom de rector, és a dir el que té cura de les ànimes.

Als bisbes, als sacerdots que els envoltaven i als rectors que vivien entre els fidels, se'ls deia *seculars*, és a dir que vivien en el món, el segle de la llengua llatina.

Al costat del clergat secular existia un altre clergat on els membres vivien amb la comunitat. Aquests eren els *regulars* o monjos. Se'ls hi deia *monestir* o *convents* als llocs de reunió o el lloc on vivien. Van posar el nom d'*abat* a la persona que ells escollien com a cap dels monjos. El conjunt de convents on es regien les mateixes regles constituïen un *orde*, entre elles hi havia l'orde de Benedictins, la de Cluny, la dels Cartoixans,...

L'orde dels Benedictins era la més antiga; va ésser fundada per Sant Benedict, un italià contemporani del fill de Clodoveo. La regla de Sant Benedict va servir de model a tots els fundadors d'ordes.

Sant Benedict

El clergat regular va representar un paper excepcional. En la societat, enmig de la universal ignorància, va repre-

sentar el saber. Els clergues més savis es trobaven en els monestirs. Com ja hem comentat, tot el que sabem de la història de l'Edat Mitjana ho sabem gràcies a les cròniques redactades en els monestirs.

L'ensenyament estava al càrrec exclusivament del clergat. No hi havien més escoles que les dels sacerdots a les parròquies i les dels monjos als convents. Tot l'ensenyament es donava en llatí.

Com ja diem en el **CARTULARI n° 10**, per imposar als poderosos, reis i senyors, el respecte a les seves decisions, el clergat no disposava més que dels mitjans morals, o el que es deia *armes espirituals*. La més poderosa d'aquestes armes: l'excomunió.

La cerimònia de l'excomunió estava feta per impressionar la imaginació dels espectadors de la mateixa forma que una pel·lícula de terror. A l'església, amb el so de les campanes, el bisbe rodejat del clergat, amb torxes a les mans, llegia en veu alta la sentència davant el poble reunit: "**que sigui maleït en la ciutat, que sigui maleït en el camp, maleït sigui el seu graner, les seves collites i els seus fills. Tanmateix s'apaguen les torxes amb les nostres mans, que s'apagui la llum de la seva vida per l'eternitat, almenys que se'n penedeixi**". Llavors els bisbes i els sacerdots donaven la volta a les torxes i les apagaven sota els peus.

Diversos són els oradors (entenem per oradors l'oratori sagrada) esmentats com a grans predicadors. D'entre ells podem citar:

1.- Sant Joan Crisòstom (344-407): és el príncep dels oradors sagrats pel torrent d'or de la seva eloqüència i per la força incontrastable de la seva argumentació. Uneix feliçment el mode clàssic dels antics grecs amb la riquesa de les imatges i conceptes dels orientals. Sant Ciril d'Alexandria l'anomenava "**omnium Patrum elocuentiorem**". Sant Pius X el va declarar celestial patró dels predicadors.

Les seves obres principals són: *60 homilies sobre els Salmos*; *90 sobre Sant Mateu* i *88 sobre Sant Joan*, *Libri VI de Sacerdotio* i *el Tractat de Virginitate*.

2.- Sant Agustí (354-430): té conceptes profunds sobre les veritats de la Religió: Crist, la Gràcia, la Providència, la Fe, la Conversió, la Caritat, l'Església...

Posseeix gran penetració psicològica. Llenguatge rebuscat. Freqüència d'antítesis i similicadències. És considerat com el talent més portentós que s'ha vist mai. El 384, va exercir de professor d'oratoría a Milà.

Les seves obres principals són: *De Civitate Dei*, *Confessions de Doctrina Christiana* i *De Catecizandis Rudibus*.

3.- Sant Ambrós (340-397): amb tendències pràctiques. Té un sentit profund de la justícia social i religiosa. De gran il·lustració i cultura.

Les obres més importants pel predicador són: *Expositio Psalmi 118*, en 22 discursos; comentaris sobre l'Hexameron i Sant Lluç; els escrits sobre Nabot "*el Jezraelita*"; *De Spiritu Sancto* i *De Virginitate*.

4.- Sant Lleó Magne (meitat segle V): és predicador de les grans festes litúrgiques. Té conceptes dogmàtics magnífics, units a les més esplèndides gales del llenguatge. A vegades d'estil amanerat. Les millors obres són el seus 96 sermons sobre festivitats.

5.- Sant Gregori de Mazionze (328-389): l'estil, senzill. Les seves obres: *Libri XXV Moralium*, *Regula Pastoralis* i *40 Homilies sobre els Evangelis*.

Sant Agustí

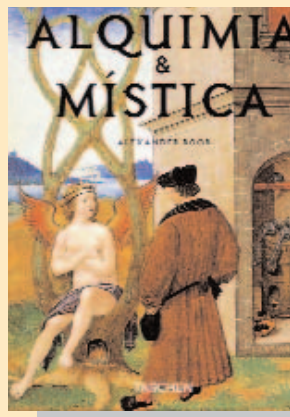
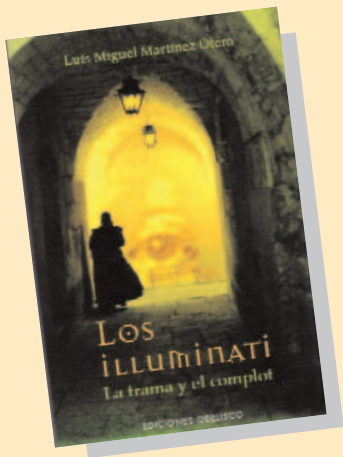
Sant Gregori

Per acabar, a Catalunya, sempre han estat escasses les notícies que ens han pervingut. **Sabem que el pas del segle III al IV predicaven l'Evangelí de Crist en el territori català dos missioners nord-africans, Sant Cugat i Sant Feliu (martiritzats tots dos en temps de l'emperador Dioclecià 303-311)**. El primer predicava prop de Barcelona i fou martiritzat a Sant Cugat del Vallès, al lloc on s'erigí, molt abans de la desfesta dels moros, una basílica i un monestir al seu nom, i el segon a Girona, a l'indret on s'aixeca la gran església de Sant Feliu o Sant Fèlix.

A Barcelona regí la ciutat, entre el 360 i el 386, el bisbe sant Pacià. És autor d'una *Exhortació a la penitència*, d'un sermó *Sobre el baptisme* i de tres cartes que va fer especialment contra l'heretgia de Novacià. També va escriure un llibre que ara s'ha perdut, però del qual queden testimonis; es deia *Cervus* i criticava els costums dels pagesos de la seva diòcesi, que feien festes paganes en les quals es disfressaven amb pells d'animals. ☐

Monestir de Sant Cugat del Vallès

En 1785, disuelta la Orden en Europa, se funda en la ciudad de Nueva York una logia que se reclama heredera de los Illuminati de Baviera. Sus influencias en el mundo político y económico serán enormes y quedarán immortalizadas en los símbolos que aparecen en el billete del dólar. Trabajando en el secreto y en la sombra, los Illuminati estarían infiltrados en el mundo de la publicidad, en la prensa, en la banca y los gobiernos, cumpliendo a marchas forzadas su misión globalizadora: establecer un Nuevo Orden Mundial.

Un viaje fantástico por el mundo de las imágenes de la alquimia y de la mística, la cábala y la magia, la francmasonería y la Rosa-Cruz. Esta singular compilación del arte ilustrativo, con sus comentarios y fuentes nos conduce de un modo maravilloso a través de las representaciones de las ciencias ocultas.

¿Qué misterio se oculta detrás de la sonrisa de Mona Lisa?

Durante siglos, la Iglesia ha conseguido mantener oculta la verdad... hasta ahora. Antes de morir asesinado, Jacques Saunière, el último Gran Maestro de una sociedad secreta que se remonta a la fundación de los Templarios, transmite a su nieta Sophie una misteriosa clave. Saunière y sus predecesores, entre los que se encontraban hombres como Isaac Newton o Leonardo Da Vinci, han conservado durante siglos un conocimiento que puede cambiar completamente la historia de la humanidad. "Un inteligente thriller lleno de enigmas y códigos que, sin duda, puede recomendarse con rotundo entusiasmo."

Aquests llibres i altres novetats els podeu trobar a

LLIBRERIA KARMA

La genuina llibreria del Paral·lel

LA MILLOR EXPOSICIÓ DE LLIBRES I ARTICLES ESOTÈRICS

**Avda. del Paral·lel, 143
08004 BARCELONA**

**Tel. 93 325 79 88
Fax 93 425 45 73**

Forest & Carrillo

Asesores

Gestión Empresarial -Fiscal-Contable -Laboral-Jurídica.

**Avda. del Paral·lel, 98 Esc.B. Entr.2a.
BARCELONA 08015 (SPAIN)
Telf. 93 442.78.88 Fax 93 441.97.01**

**e-mail:asesores@forest-carrillo.com
www.forest-carrillo.com**

Para información de nuestros servicios y equipo de profesionales, les recomendamos visite nuestra página WEB.

**MERC@HARD
INFORMÀTICA**

MERCA - HARD, S.L.
Longitudinal 4, núm 22, Vestibul B
Tel. - Fax 93 262 70 18
Mercabarna - 08040 Barcelona
mhard@intercom.es

**VENDA, REPARACIÓ I MANTENIMENT D'ORDINADORS
IMPRESSORES I MONITORS.**

INSTAL·LACIÓ DE XARXES LOCALS.

**INSTAL·LACIÓ DE PROGRAMES DE COMPTABILITAT,
GESTIÓ COMERCIAL I TPV.**

INSTAL·LACIÓ I ACTUALITZACIÓ D'INTERNET.

CREACIÓ I ACTUALITZACIÓ DE PÀGINES WEB.

VENDA D'ACCESORIS I CONSUMIBLES

El passat 9 de novembre del 2004, vam poder escoltar la conferència a càrrec de l'escriptor en **Agustí Rodes**, que portava per títol "**EL QUE NO S'HA DIT DELS CÀTARS. ELS ORÍGENS**."

Aquesta va ser una primera part de la que posteriorment va donar, el dia 16 de novembre, amb el títol de "**EL QUE NO S'HA DIT DELS CÀTARS. EL QUE HA QUEDAT**". Les dues conferències van ser molt ben documentades, com és habitual en el Senyor Rodes

Tanmateix el 18 de novembre el Professor en **Àngel Gordon**, Vicepresident de l'Associació **Hispano Egípcia**, ens va recrear amb la interessant conferència "**LOS ESTADOS ALTERADOS DE CONCIENCIA, (FACULTADES EXTRASENSORIALES)**".

I per acabar el cicle, el dia 2 de desembre l'escriptor i periodista en **Bartolomé Bioque**, ens va donar una magnífica conferència amb el títol "**LOS SECRETOS DE LA ORDEN DEL TEMPLE**".

Com es pot veure per la seva matèria, uns per la vinculació amb la nostra història i l'altre pel seu tarannà científic, els temes van ser prou interessants. Això va fer que la sala de conferències estigués plena de gom a gom.

El diumenge 26 de setembre el poble de **Sant Esteve Sesrovires** estava de festa. Se celebrava l'acte de benedicció i d'entronització de la primera imatge del beat **Dr. Pere Tarrés**.

Mons. Agustí Cortés va presidir la missa concelebrada i en la seva homilia va recordar frases del nou beat sobre les poblacions de Sant Esteve Sesrovires i de Sant Joan Samora.

Finalitzada l'Eucaristia, es va beneir la imatge de bronze, de dos metres d'alt i col·locada sobre un pedestal de marbre, que és obra de l'escultor **Ramón Cuello**. A continuació va ser entronitzada dins de l'església.

Cal recordar que a la plaça del poble hi ha una placa dedicada al seu millor vicari. No va ser en va el pas del beat Pere Tarrés per Sant Esteve Sesrovires, ja que a la seva església va començar el seu ministeri com a capellà.

Així mateix, el prestigiós escultor en **Ramon Cuello** ha estat, elegit pel patronat del **Temple de la Sagrada Família**, a partir d'una donació particular, per realitzar una imatge de la **Mare de Déu mediadora de totes les Gràcies**. La imatge tindrà 3 metres d'alçada i serà esculpida en marbre de Carrara. L'obra s'instal·larà a l'altar major del Temple de la Sagrada Família.

Aquesta imatge ha estat feta a partir d'una escultura en guix, creada pel mateix autor. Aquesta Mare de Déu, en procés de creació que podeu veure a la foto, està modelada en fang, per finalment convertir-la en marbre.

Model amb guix

El 17 de novembre va tenir lloc a la Sala d'exposicions de "la Caixa", del Passeig Manuel Girona, de Barcelona, la inauguració de l'exposició de pintures a l'oli d'en **Francesc Deltell**, Acadèmic de l'**Institut** i membre de la **Unió d'Artistes**.

Com sempre que exposa aquest artista pintor, l'èxit està garantit, per les seves excel·lents facultats pictòriques.

Aquest mes de desembre el nostre amic i Webmaster de l'Institut, en **Lluís Teruel** va complir **50** anys i com és un nombre d'anys molt emblemàtic, un grup d'amics no van voler perdre's la celebració i van estar acompanyant l'amic Lluís, en una festa sorpresa molt simpàtica i sobre tot força emotiva.

SOLUCIÓ ENCREUAT

- HORIZONTALS:**
 1.- Badalona - 2.- Anar - N - L.- 3.- RGN - Va - L.- 4.- Ce - Es - Si.- 5.- alol - Nu.-
 6.- Sobtar - ra - Gol.- 8.- A - Vienès.
VERTICALS:
 1.- Barca - Ra.- 2.- Àngel - Vocal.- 3.- Dan - Os - V.- 4.- Ar - Elgl.- 5.- Cinquanta
 - VS - BOE.- 6.- Ona - NTLN.- 7.- N - Sua - E.- 8.- All - R - S.

Racó poètic

LA TARDOR

Quan s'acaba l'estiu
comencen les pluges,
el sol no és tant viu,
dels arbres cauen les fulles.

El bosc té mil colors,
verds, vermells, grocs,
és com una catifa
teixida amb fils d'or.

Tot és melangia,
sols el cant dels ocells
trenca el silenci
i porta un xic d'alegria.

Arriba la tardor,
els forts vents
els arbres despullen,
perden la verdor.

Mes la sàvia Natura
els seus fruits ens dóna,
fruits que han madurat
dins l'estiu passat.

La nostra tardor
és com un bosc
ple de fruit madur
que amb amor l'hem de dur.

Tenim l'experiència i la saviesa
que els anys ens han donat,
de l'esplendor,
de la joventut.

De la vida viscuda,
de les nostres il·lusions,
dels bons i dolents
moments passats.

De goigs i angoixes,
de rialles i llàgrimes
de cada una
que hem plorat.

La tardor de nostra vida
és l'època de saber estimar,
als nostres fills ensenyar
i l'ofensa perdonar.

És quan més plena
és la intel·ligència
i més dolç
és el fruit.

Hem de treure tot l'amor
per quan la neu caigui
damunt dels cabells
i sigui eterna la glaçada.

Per quan arribi
aquell jorn
que marxarem
cap a l'estelada.

Joana Tarín i Molina

H. DE J. PANADES S. L.

CASA FUNDADA EN EL 1900

*FLORS, PLANTES,
ARTICLES DECORACIÓ,
ORNAMENTS NADALENCES,
ACCESORIS DE FLORISTERIA.*

C/.ESGLÉSIA, 18 08780 PALLEJÀ
T.I FAX 936633055 BARCELONA

www.hjpanades.com

www.barrinet.net/hjpanades

info@hjpanades.com

ASOCIACIÓN DE
PARAPSIKÓLOGOS
DE CATALUNYA

ÁNGEL GORDON

- Profesor de control mental y cultura psíquica
- Hipnólogo
- Musicoterapeuta

93 459 22 55

08009 BARCELONA

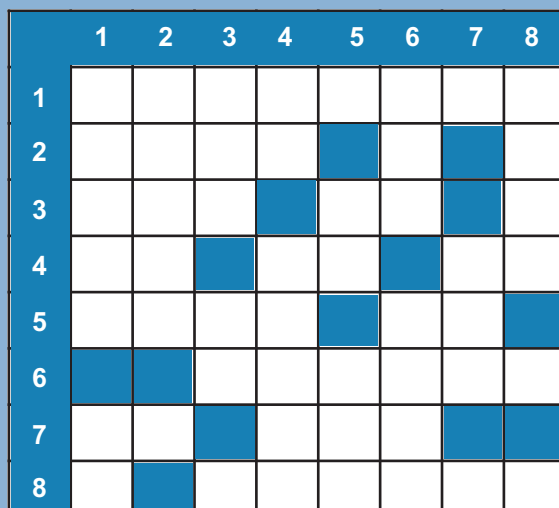
Av. Diagonal, 329, 3º 2ª

Fax: 93 459 24 05

www.paginasamarillas.es

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS

HORIZONTALS:

1.- Ciutat catalana.- 2.- ...de poc -Consonant - Inicial de Lleida. - 3.- Consonants de garantia - Inútil - Cinquanta.- 4.- Lletre - Verb - Afirmació.- 5.- A l'inrevés, nom de dona - Sense roba.- 6.- Sorprendre.- 7.- A l'inrevés, a la mili - El que voldríem cridar al Barça. - 8.- La primera - De Viena.

VERTICALS:

1.- Per pescar - Déu egipci.- 2.- ...de la guarda - Vocal. - 3.- En castellà, donen - Plantígrad - Cinc. - 4. - Meitat d'anar - Molt bé.- 5.- Cinquanta - Consonants - "Boletín Oficial del Estado". - 6.- Cop de mar - Consonants de naftalina. - 7.- Inicial de Navarra - Te calor -Vocal. - 8.- Adverbi - Inicial de Reus - Consonant.

SALVADOR DALÍ

ESCUPTOR

*Elefant Còsmic. Bronze fos a la cera perduda. Obra original de Salvador Dalí.
Pertanyent a la col·lecció Clot i creat al voltant de 1970.*

*La Sala Güell, situada a l'edifici del Reial Cercle Artístic, Palau Pignatelli, C/. Arcs n.º 5 de Barcelona.
Presenta la mostra "Dalí escultor".
Una ocasió única de contemplar obres procedents de varies col·leccions privades.*